

**UCHWAŁA NR XLVII/333/2022
RADY POWIATU GDAŃSKIEGO
z dnia 11 lutego 2022 r.**

w sprawie przyjęcia do realizacji „Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Powiecie Gdańskim na lata 2022 – 2030”.

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 5, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2020. poz. 920 z późn. zm.) w związku z art. 6 ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249.)

**Rada Powiatu Gdańskiego
uchwala, co następuje:**

§ 1.

Przyjmuje się do realizacji „Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Powiecie Gdańskim na lata 2022 – 2030” stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

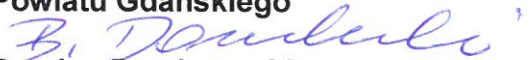
§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Pruszczu Gdańskim.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Przewodniczący Rady
Powiatu Gdańskiego**

Bogdan Dombrowski

**Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie
oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
w Powiecie Gdańskim na lata 2022 - 2030**

Spis treści

Wprowadzenie	4
I. Charakterystyka zjawiska przemocy domowej i jego diagnoza występowania na terenie Powiatu Gdańskiego	6
II. Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie Powiatu Gdańskiego na lata 2022 - 2030.....	40
III. Program działań profilaktycznych udzielanie specjalistycznej pomocy zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Gdańskim na lata 2022 - 2030.	50
IV. Powiatowy program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie na lata 2021-2030”.....	56
V. „Powiatowy program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie na lata 2022 - 2030”	61
VI. Zjawisko przemocy w okresie pandemii.....	64
Bibliografia	66

„Ten kto biernie akceptuje zło, jest za nie tak samo odpowiedzialny jak ten, co je popełnia.”

Martin Luther King

Wprowadzenie

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249.) nakłada zarówno na gminy, jak i powiaty obowiązek tworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Jednym z zadań jest też opracowanie i realizacja programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy, a także realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych i psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc.

Przemoc w rodzinie jest w Polsce, podobnie jak w innych krajach, jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania szeroko zakrojonych działań przeciwdziałających temu zjawisku. Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielania im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym. Badania naukowe oraz doświadczenie wskazują, że prawidłowo funkcjonująca rodzina jest optymalnym środowiskiem rozwoju i samorealizacji każdego człowieka. Natomiast przemoc jest jednym z ważnych zagrożeń dla realizacji tej podstawowej funkcji rodziny, jak i dla samorealizacji każdego z jej członków.

Niniejszy Program określa kompleksowe działania skierowane zarówno na profilaktykę przeciwdziałania przemocy, jak również na ochronę ofiar przemocy i edukację sprawców stosujących przemoc, stąd też składa się z czterech części: charakterystyki zjawiska przemocy i jego diagnozy na terenie Powiatu Gdańskiego, programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie , program profilaktyczny promujący i wdrażający prawidłowe metody wychowawcze w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, program psychologiczno – terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zaplanowane w programie działania są kontynuacją działań, które podjęto w ramach realizacji wcześniej uchwalonych „Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2011- 2013” oraz „Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2014 -2021”, a także „Powiatowy program działań profilaktycznych mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Gdańskim na lata 2013 – 2020”.

Celem Programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie Powiatu Gdańskiego poprzez wskazanie wielostronnego spektrum działań w zakresie zapewnienia przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zarówno poprzez udzielenie wsparcia ofiarom przemocy, jak i programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, czy podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie. Bardzo ważnym aspektem programu jest element edukacyjny w celu promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy, a także upowszechnienia informacji o możliwościach

i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc w rodzinie.

I. Charakterystyka zjawiska przemocy domowej i jego diagnoza występowania na terenie Powiatu Gdańskiego

1.1. Pojęcie przemocy w rodzinie

Na potrzeby niniejszego programu przyjęto, że przemoc w rodzinie, to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (tj. małżonka, dzieci, rodziców, rodzeństwa, powinowatych, przysposobionych oraz ich małżonków, a także innych osób wspólnie zamieszkujących i gospodarujących), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się:

- intencjonalnością, która określa działania sprawcy, jako zamierzone. Stosując przemoc sprawca pragnie przejąć kontrolę nad ofiarą. Jest on przekonany, iż wyłącznie on wie, jakie działania są dla ofiary najlepsze, stąd podejmuje w ważnych sprawach decyzje za swoją ofiarę, uznając ją za całkowicie niezdolną do stanowienia o sobie samej,
- asymetrią/brakiem równowagi sił, która wynika z obecności w rodzinie wyraźnych różnic zarówno w aspekcie materialnym, ekonomicznym, fizycznym jak i psychicznym, społecznym czy kulturowym. Pojawiające się dysproporcje zwiększają przewagę sprawcy nad ofiarą, czyniąc ją coraz bardziej bezradną i bezsilną,
- naruszeniem godności i praw poprzez poniżające traktowanie ofiary. Sprawca wzbudza w ofierze poczucie bezwartościowości, pozbawia prawa do szacunku, ochrony zdrowia i godnego życia,
- powodowaniem cierpienia i szkód, tj. cierpieniem fizycznym i psychicznym ofiary na skutek systematycznej przemocy ze strony partnera. Traumatyczne przeżycia wpływają na funkcjonowanie i zdrowie psychiczne. Osoby takie często żyją w przekonaniu, iż zasługują na takie wynaturzone i nieludzkie traktowanie. Popadają w niemoc i w ten sposób starają się usprawiedliwić własną bezsilność, wycofanie działań skierowanych na otrzymanie pomocy, czy brak wsparcia z zewnątrz. Godzą się na przemoc, a winą za nią obarczają siebie.

Zjawisko przemocy w rodzinie występuje w każdej kulturze i w każdej grupie społecznej. Ofiarami przemocy w rodzinie mogą być kobiety, mężczyźni, młodzi lub starzy, bogaci albo biedni, pochodzący ze wszystkich warstw społecznych i o różnych wpływach politycznych. Badania wykazują jednak, że prawdopodobieństwo jej wystąpienia wzrasta w tych środowiskach, gdzie obserwowane jest nasilenie zjawisk patologicznych np. alkoholizmu, narkomanii, przestępczości, w rodzinach zdeintegrowanych i dysfunkcyjnych, a także w rodzinach dotkniętych bezrobociem i biedą.

Aktualny, wiarygodny wymiar zjawiska przemocy domowej nigdy nie będzie dokładnie znany ale jasne jest, że przemoc składa się na sytuację wielu rodzin na całym świecie.

1.2. Rodzaje przemocy

- *przemoc fizyczna* – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia, wyraża się m.in. jako: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, rzucanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, nieudzielenie koniecznej pomocy, itp.,
- *przemoc seksualna* – to działanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub deprecjonowanie jej seksualności, wyraża się m.in. przez: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytykę seksualności kobiety, itp.,
- *przemoc psychiczna/emocjonalna* – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu, wyraża się m.in. jako wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu, pożywienia, stosowanie gróźb, itp.,
- *przemoc ekonomiczna* – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy, wyraża się m.in. jako odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny,
- *zaniedbanie* – stosują ją najczęściej osoby dorosłe wobec dzieci a także członkowie rodziny wobec swoich starszych lub niepełnosprawnych najbliższych. Jest to niezaspokojenie ich podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych. O zaniedbaniu można mówić w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, sytuacją życiową, problemami, a także stanem zdrowia, higieną i kształceniem.

Istnieje także podział przemocy ze względu na jej przebieg. Takim przykładem jest podział przemocy w rodzinie na gorącą i chłodną. W tej pierwszej charakterystyczne jest występowanie furii, czyli bardzo silnego wzburzenia, gniewu uruchamiającego agresywne zachowania. Furia zwykle rozładowywana jest przez sprawcę w akcie agresji bezpośredniej - fizycznej lub/i psychicznej. Towarzyszy jej pragnienie wywołania cierpienia i częsta nieumiejętność powstrzymania się od spowodowania szkody. Przemoc chłodna natomiast zwykle opiera się o realizowanie scenariusza założonego przez sprawcę. Z pozoru może wydawać się spokojniejsza, ponieważ emocje są w tym przypadku tłumione i skutecznie kontrolowane. Nie zmienia to jednak faktu, że nadal są one bardzo intensywne, a tłumienie ich potęguje tylko narastający problem. W takim przypadku oprawca sprawia wrażenie spokojnego i zrównoważonego, ale w istocie realizuje pewien plan, którego celem jest zawładnięcie psychiką ofiary. Bywa tak, że taka forma przemocy przyjmuje postać bardzo rygorystycznego stylu wychowania, czy też autorytarnego traktowania członków rodziny. Sprawca nie tylko jest przekonany o słuszności swoich czynów, ale zawsze znajdzie dla nich usprawiedliwienie (np. „gdybym nie bił to nie wyrosłyby na porządnym ludzi”, „gdybym jej nie doprowadził do porządku, to by w ogóle o dom nie dbała” itp.) i takie przeświadczenie zostawia w psychice ofiar.

Wymienione rodzaje stosowanej przemocy rzadko występują oddzielnie, przemocy fizycznej często towarzyszy przemoc emocjonalna, a przekraczanie sfery intymnej nigdy nie obywają się bez ingerencji w psychikę ofiary. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) określa przemoc

w związku jako najczęstszą formę zachowań przemocowych stosowanych wobec kobiet, połączonych z fizycznym, seksualnym i emocjonalnym znęcaniem się ze strony partnera. Ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety i dzieci, zdecydowanie rzadziej mężczyźni, choć zasada ta wiąże się przede wszystkim z faktem, że stają się nimi przede wszystkim osoby słabsze, okresowo lub np. ze względu na wiek bądź chorobę – nieporadne życiowo, chodzi tu głównie o osoby starsze i niepełnosprawne. Należy zaznaczyć, że zjawisku przemocy w rodzinie towarzyszy zwykle niski poziom wrażliwości społecznej, przejawiający się najczęściej obojętnością, milczeniem obserwatorów, odmową świadczenia w sądzie, fałszywą lojalnością, niezauważaniem, bądź udawaniem tego faktu, niechęcią do niesienia jakiegokolwiek pomocy.

Analiza zjawiska przemocy w rodzinie wskazuje, iż kobiety stanowią najliczniejszą grupę ofiar przemocy, ale mężczyźni, mimo, że stanowią mniej liczną grupę, to w ten sam sposób doświadczają psychicznych konsekwencji tego aktu. Należy zatem kłaść nacisk na zwiększenie troski o dobro mężczyzny sprzeciwiając się stereotypowemu postrzeganiu zarówno roli kobiety i mężczyzny we współczesnym świecie.

1.3. Cykl przemocy w rodzinie

Amerykańska psycholog Leonora E. Walker badając kobiety doznające przemocy w rodzinie opisała pewne cyklicznie pojawiające się w ich związkach zdarzenia. Na cykl przemocy składają się trzy następujące po sobie fazy :

- *Faza narastania napięcia*

W tej fazie osoba stosująca przemoc staje się napięta i stale poirytowana. Każdy drobiazg wywołuje złość, z byle powodu wywołuje awanturę. W tej fazie często zaczyna więcej pić, brać narkotyki lub inne substancje zmieniające świadomość. Może poniżyć ofiarę – jej kosztem poprawiając swoje samopoczucie. Sprawia wrażenie jakby coraz mniej panował nad swoim gniewem. Osoba, która przemocy doznaje, uspokaja sprawcę, wywiązuje się ze swoich obowiązków, spełnia wszystkie zachcianki sprawcy. Często go przeprosza i ulega mu. Niektóre osoby mają w tej fazie różne dolegliwości fizyczne jak: bóle żołądka, głowy, bezsenność, utratę apetytu. Inne wpadają w apatię, tracą energię do życia lub stają się niespokojne i pobudliwe nerwowo. Jest to wynik narastania napięcia, który w pewnym momencie staje się nie do wytrzymania.

- *Faza gwałtownej przemocy*

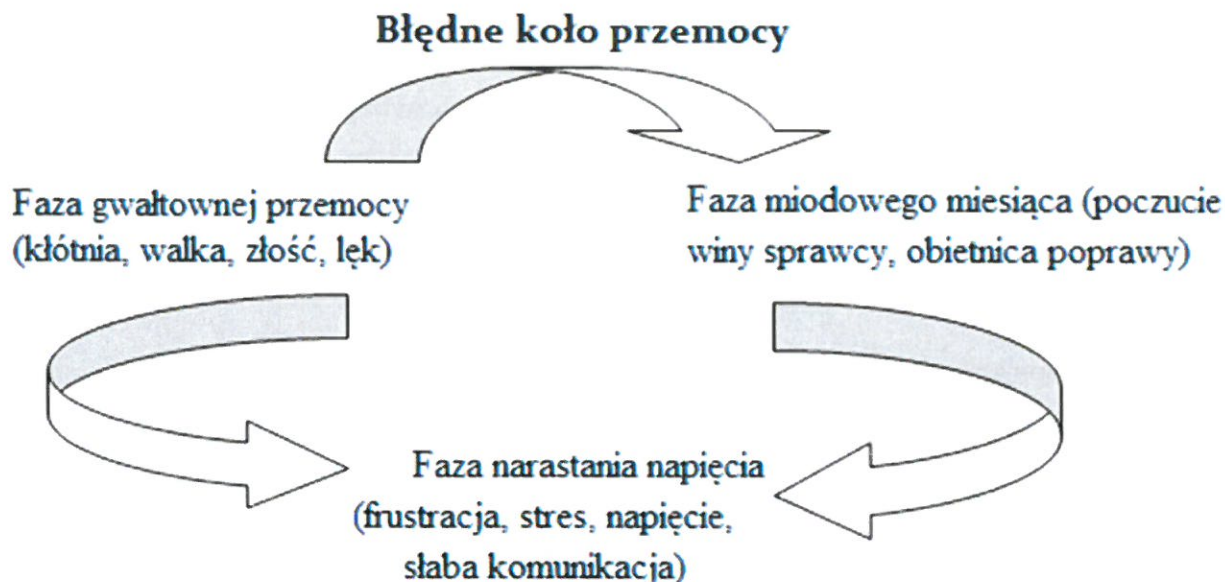
W tej fazie partner staje się gwałtowny. Wpada w szal i wyładowuje się najczęściej na słabszych członkach rodziny. Eksplozję wywołuje najczęściej jakiś drobiazg np. lekkie opóźnienie posiłku. Przemoc doznawana w tej fazie może być mniej lub bardziej groźna fizycznie, ale zawsze jest bardzo krzywdząca emocjonalnie. Po zakończeniu wybuchu osoba doznająca przemocy jest w szoku, nie może uwierzyć w to co się stało, odczuwa wstyd i przerażenie. Staje się apatyczna i traci ochotę do życia.

- *Faza miodowego miesiąca*

Partner wyładował już złość i wie, że posunął się za daleko. Nagle staje się zupełnie inną osobą. Szczerze żałuje tego co zrobił, okazuje skruchę i obiecuje, że taka sytuacja nigdy się nie powtórzy. Zaczyna okazywać ciepło i miłość. Przynosi kwiaty, prezenty – zachowuje się jakby przemoc nigdy nie miała miejsca. Osoba doznająca przemocy zaczyna wierzyć w to, że partner się zmienił, a przemoc była jedynie incydentem. Problem z fazą miodowego

miesiąca polega na tym, że jak każdy miodowy miesiąc nie trwa długo. To pułapka, która zatrzymuje ofiary w cyklu przemocy .

Cykle takie mogą trwać przez wiele lat, przy czym zwykle skracają się fazy "miodowego miesiąca", wydłużają i bardziej dramatycznie przebiegają fazy narastania napięcia i gwałtownej przemocy. To co kiedyś było w fazie "miodowego miesiąca" przyjemności przekształca się w unikanie przykrości, bólu i cierpienia. Po pewnym czasie faza miodowego miesiąca zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy (Fazy przemocy w rodzinie, źródło: www.niebieskalinia.pl).

1.4 Mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie

Mity i stereotypy usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do ukrycia czy zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy okrucieństwa wobec bliskich. Dają sprawcy sygnał o społecznym przyzwoleniu na przemoc, umacniają w nim pewność siebie i poczucie bezkarności, zniewalając ofiarę przemocy i zmuszając ją do milczenia. (Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie, źródło: www.parpa.pl)

Najczęściej funkcjonujące mity o przemocy w rodzinie to:

Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.

Fakt – Przemoc, wykorzystywanie, bicie, gwałcenie, okradanie bliskich jest przestępstwem ściganym przez prawo, tak samo groźnym jak przemoc wobec obcych, fakt zawarcia małżeństwa czy mieszkanie pod jednym dachem nie stanowi okoliczności zezwalającej na krzywdzenie innych.

Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.

Fakt – przemoc domowa występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia, czy sytuacji materialnej.

Przemoc ma miejsce wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.

Fakt – przemoc występuje w różnych formach, są to nie tylko działania pozostawiające siniaki, złamania czy oparzenia, lecz także poniżanie, obelgi, zmuszanie do określonych zachowań, grożenie, zastraszanie.

Jeśli ktoś jest bity, to znaczy że na to zasłużył.

Fakt – nikt nie zasługuje na bicie, krzywdzenie, maltretowanie bez względu na to, co zrobił czy powiedział.

Nikt nie powinien interweniować w sprawach rodzinnych.

Fakt – przemoc domowa nie jest „sprawą rodzinną”, lecz przestępstwem ściganym przez prawo.

Ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc.

Fakt – ofiary zawsze próbują się bronić, ich działania są jednak mało skuteczne.

To był jednorazowy incydent, który się nie powtórzy.

Fakt – przemoc w rodzinie rzadko pojawia się tylko raz, jeżeli nie zostaną podjęte stanowcze działania wobec sprawcy, przemoc się powtarza.

Gdyby sytuacja była taka okropna, ofiara odeszłaby od sprawcy.

Fakt – przemoc doznawana od bliskiego człowieka jest rzeczą naprawdę straszną, ofiary rzeczywiście cierpią, a to że nie odchodzą, wynika zwykle z ich zależności od sprawcy.

Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.

Fakt – picie alkoholu, chociaż towarzyszy przemocy często, jednak bynajmniej nie zawsze.

Gwałt w małżeństwie nie istnieje.

Fakt – w rozumieniu prawa gwałtem jest doprowadzenie innej osoby do poddania się czynowi nierządному lub do wykonania takiego czynu, stosując przemoc, groźbę bezprawną lub podstęp (art. 197 k.k) i nie ma takiego przepisu, że nie dotyczy to bliskich napastnika.

Osoby stosujące przemoc wobec bliskich są chore psychicznie

Fakt – nie ma bezpośredniego związku między przemocą a chorobami psychicznymi; przemoc to demonstracja siły i chęć przejęcia całkowitej kontroli i władzy nad drugą osobą.

Występujące społecznie mity i stereotypy utrudniają wyjście z przemocy. Utrudniają instytucjonalną pomoc oraz realizację programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

1.5 Skutki przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie, jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

1.5.1 Skutki indywidualne.

Osoby dorosłe doznające przemocy mogą ponieść śmierć w wyniku aktu przemocy lub samobójstwa będącego skutkiem przewlekłego stresu lub/i depresji, mogą doznać urazów fizycznych, trwałego kalectwa. Skutkiem przemocy mogą być też: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, trudności w funkcjonowaniu w różnych rolach społecznych, ubóstwo, bezdomność.

W przypadku dzieci i młodzieży – ofiar przemocy - skutkiem może być również konflikty z prawem, przejawianie zachowań agresywnych, nieprawidłowo rozwijająca się osobowość, zaburzony proces socjalizacji, demoralizacja, trudności wychowawcze, trudności w nauce oraz problemy w życiu dorosłym.

Skutki przemocy dotyczą również sprawcy przemocy, którzy mogą ponieść śmierć w wyniku zabójstwa przez ofiarę w akcie samoobrony, mogą doznać urazów, trwałego kalectwa. Skutkiem może być też bezdomność. Najczęściej dotyczy ona osób, które opuściły zakład karny.

1.5.2. Skutki społeczne.

Przemoc w rodzinie dotyka nie tylko tych, którzy bezpośrednio jej doznają. Dzieci wychowywane w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego rodzica, nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby psychologicznej, jaką jest potrzeba bezpieczeństwa. Często występują u nich zaburzenia emocjonalne i zaburzenia zachowania. Część dzieci, zwłaszcza chłopców, identyfikuje się ze sprawcą i zaczyna się zachowywać agresywnie wobec innych ludzi – zarówno rówieśników jak i dorosłych.

W taki sposób krąg osób, pośrednio dotkniętych skutkami przemocy w rodzinie, rozszerza się na osoby obce.

Dorośli, którzy jako dzieci doświadczyli przemocy w rodzinie, często mają trudności z funkcjonowaniem w roli małżonka, rodzica, a to sprawia, że ich dzieci mogą mieć problemy. Krąg osób pośrednio dotkniętych przemocą rozszerza się też na następane pokolenia.

1.5.3 Skutki ekonomiczne.

Przemoc w rodzinie niesie za sobą również skutki ekonomiczne. Ponosi je każdy obywatel. Skutki ekonomiczne, związane z systemowym wsparciem osób uwikłanych w przemoc, można zobrazować poprzez wskazanie instytucji bezpośrednio lub pośrednio zajmujących się problemem przemocy w rodzinie między innymi: policja, służba zdrowia, pomoc społeczna ale też i pracodawcy, szkoły itp.

Nie ulega wątpliwości, że koszty społeczne, zdrowotne i psychiczne przemocy stanowią ogromne obciążenie przede wszystkim dla ofiar, ale także dla instytucji zaangażowanych w pomoc w takich sytuacjach. Niezbędne jest zatem takie organizowanie form pomocy, aby

nie tylko reagować na skutki przemocy, ale przede wszystkim działać prewencyjnie, tak, aby zapobiegać długotrwałym skutkom przemocy domowej.

1.5.4. Kobieta jako osoba doznająca przemocy w rodzinie

Kobieta wiodąca życie ze sprawcą przemocy jest często zależna materialnie od niego, podporządkowana, uległa, będąca w nielicznych kontaktach z innymi ludźmi. Często tłumaczy zachowanie partnera jego nastrojem, przykrościami, których doznał na przykład w pracy lub przeżyciami z jego dzieciństwa. Przestraszona, z poczuciem własnej niemocy i bezwartościowości z głębokim przeświadczeniem, że zasługuje na to, co ją spotyka, uważa, że nie ma wyjścia z sytuacji. Jednakże z drugiej strony nie może znieść dłużej przemocy ze strony partnera, szybko tłumaczy sobie, że to ostatnie pobicie. Wstydzi się mówić o swoim związku i sposobie traktowania jej przez partnera. Krańcowo zależna emocjonalnie od partnera nie wyobraża sobie życia poza związkiem, ale też nie wyobraża sobie dalszego życia z nim. Kobieta będąca ofiarą przemocy może być również niezdolna do samoobrony w sytuacji, gdy jest chora, ciężarna, niepełnosprawna fizycznie, upośledzona umysłowo czy chora psychicznie.

1.5.5 Mężczyzna jako osoba doznająca przemocy w rodzinie

Wzrost aktów przemocy, w których to kobiety są agresorami burzy mit, iż to wyłącznie one są jej ofiarami. Analiza zjawiska przemocy w rodzinie wskazuje, iż kobiety stanowią najliczniejszą grupę ofiar przemocy, ale mężczyźni, mimo, że stanowią mniej liczną grupę, to w ten sam sposób doświadczają psychicznych konsekwencji tego aktu. Zarówno kobiety, jak i mężczyźni mają zbliżoną skłonność do stosowania przemocy, aczkolwiek mężczyźni w porównaniu do kobiet rzadziej przyznają się do faktu bycia ofiarą przemocy. W społeczeństwie wciąż panuje stereotyp silnego, twardego mężczyzny i słabszej, kruchej kobiety. Staje się to powodem zatajania przez mężczyzn faktów doznawania przemocy ze strony partnerek. Przemoc ta ma rzadziej charakter fizyczny. Często wiąże się z przemocą emocjonalną, psychicznym znęcaniem. Mężczyzna bywa poniżany, wyzywany, ośmieszany, kontrolowany, krytykowany, szantażowany i narażony na groźby ze strony kobiety. Pozostający w związkach małżeńskich mężczyźni – mający dzieci, są często straszeni przez kobiety ograniczeniem lub całkowitą utratą kontaktu z dziećmi. Zdarza się, że kobiety nastawiają negatywnie dzieci wobec ojców, co wzbudza w nich lęk i niszczy ich relacje z dziećmi. W takich sytuacjach pod znakiem zapytania staje autorytet ojca i jego pozycja w rodzinie. Krzywdzeni mężczyźni, rzadziej dochodzą swoich praw i szukają pomocy. Wstydzą się faktu pobicia przez partnerkę, ukrywają widoczne ślady i zaprzeczają, że przemoc może ich dotyczyć. Wynika to z braku świadomości społecznej powagi problemu przemocy w stosunku do mężczyzn. Co więcej, zdarza się, iż przemoc wobec mężczyzn jest nadal w wielu środowiskach tematem tabu. Mężczyzna będący ofiarą znęcania się psychicznego lub przemocy fizycznej ze strony partnerki, wzbudza zdziwienie i niedowierzanie otoczenia. Zamyka mu to drogę do uzyskania pomocy, może wzmacniać rozwój wiktymizacji.

Zatem, przeciwdziałając przemocy w rodzinie dotykającej nie tylko kobiety, lecz także i mężczyzn należy zwiększać świadomość społeczną oraz otwierać się i być gotowym na udzielenie pomocy w razie wystąpienia tego typu problemu. Należy również kłaść nacisk na zwiększenie troski o dobro mężczyzny sprzeciwiając się stereotypowemu postrzeganiu zarówno roli kobiety i mężczyzny we współczesnym świecie.

1.5.6 Dziecko jako ofiara przemocy w rodzinie

Przemoc wobec dzieci niesie poważne konsekwencje w ich życiu teraźniejszym jak i w dorosłości. Stąd bardzo ważne jest rozpoznanie symptomów stosowania różnych form przemocy wobec dzieci, zapewnienie im właściwej opieki i ochrony ich praw. Konieczna jest znajomość form i skali przemocy. Dzieci wychowujące się w rodzinach gdzie występuje przemoc narażone są na dwa rodzaje traumatycznych doświadczeń. Pierwsze dotyczy dzieci, które są bezpośrednimi ofiarami przemocy, drugie zaś dzieci, które są świadkami przemocy. Na podwójne niebezpieczeństwo narażone są dzieci, które same doświadczają przemocy i są jej świadkami. Wiele dzieci bezpośrednio staje się ofiarami przemocy, gdy próbuje powstrzymać sprawcę.

Przemoc stosowana wobec dzieci może przybierać postać przemocy fizycznej, emocjonalnej, seksualnej. Oprócz widocznych skutków przemocy w czasie jej trwania obserwuje się także skutki odroczone. Doświadczenia przeżyte w dzieciństwie mają wpływ na całe życie. Dzieci poznają świat i rządzące nim prawa, a także swoje w nim miejsce poprzez pryzmat domu rodzinnego. W domach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, chłopcy uczą się agresji wobec kobiet. Dziewczynki zaś, tego, że by żyć z w pełni zadowolonym mężczyzną, trzeba być bitą, poniżaną. W rodzinie gdzie ojciec bije matkę i/lub dzieci następuje modelowanie agresji. Dzieci, które na co dzień obserwują okrutne traktowanie przejawiają różne formy agresji wobec rówieśników, nauczycieli, innych osób. Jeśli wobec dziecka dodatkowo stosowane są zbyt surowe kary, nieadekwatne do winy w dziecku utrwała się poczucie niesprawiedliwości, gniewu i zaczyna ono szukać akceptacji poza domem. Jeśli natrafi na podobnych sobie utworzą grupę nieformalną organizującą napady i znęcającą się nad słabszymi. Dzieci te często mają problemy z nauką, koncentracją uwagi, powtarzają klasy, wagarują. Innym sposobem ucieczki od problemów jest nadużywanie alkoholu, palenie papierosów, czy branie narkotyków. W ekstremalnych przypadkach dzieci krzywdzone przez swoich najbliższych podejmują próby samobójcze, powodują samookaleczenia.

Przemoc stosowana wobec dzieci szczególnie w rodzinie ma związek z wieloma przykrymi konsekwencjami, ucząc ich jak mają rozwiązywać konflikty oraz jakie metody powinien stosować by osiągać sukcesy. Ponadto, dziecko doznające krzywdy ze strony dorosłych lub rówieśników:

- uczy się rozwiązywać spory i pojawiające się trudności przy pomocy siły fizycznej i przemocy,
- jest agresywne wobec rówieśników, często okazuje złość,
- może wykazywać nadmierny niepokój lub być pobudzone,
- nie wierzy we własne możliwości i ma zaniżony obraz samego siebie, niską samoocenę,
- może przejawiać huśtawkę nastrojów,
- obwinia innych za swoje niepowodzenia czy problemy.

1.5.7 Osoba starsza/niepełnosprawna jako ofiara przemocy w rodzinie

Przemoc wobec osób starszych jest definiowana przez WHO jako „jednorazowy lub powtarzający się akt, stający się przyczyną zranienia lub niesie ze sobą ryzyko zranienia (bez względu czy jest to działanie intencjonalne czy też nie) osoby starszej, pozostającej w opiece opiekuna lub ze strony innych osób, pozostających w relacjach, które powinny zapewniać zaufanie, a w rzeczywistości są źródłem zranienia lub stresu dla osoby starszej”.

Rozpatrując przemoc w rodzinie nie można przejść obojętnie wobec tzw. ageizmu – charakteryzującego się wzmacnianiem wykluczenia osób starszych powodującego wzrost dyskryminacji osób starszych.

Przemoc w rodzinie wobec osób starszych występuje pod wieloma, poniżej wskazanymi postaciami:

- krzywdzenie fizyczne – występujące pod postacią: bicia, kopania, zadawania bólu, krepowania, wiązania itp.,
- krzywdzenie psychiczne/emocjonalne – stosowanie gróźb słownych, infantylizacja (używanie „dziecięcej” mowy), poniżanie i inne działania mające na celu dehumanizację osoby, po to by wzbudzić w niej lęk przed próbą sprzeciwu i rozgniewaniem sprawcy przemocy,
- przemoc finansowa/ekonomiczna – pozbawianie środków do życia, wymuszanie pieniędzy,
- zaniechanie – najczęściej występująca forma przemocy, opiera się na zaniechaniu i poważnych uchybieniach ze strony opiekunów osoby starszej widocznych w odmowie zaspakajania potrzeb fizjologicznych w tym brak pożywienia, wody, zapewnienia opieki i higieny osobistej; psychicznych, tj. brak zapewnienia bezpieczeństwa, nie okazywanie szacunku, miłości – brak odpowiedniej opieki zdrowotnej, dostarczania leków,
- przemoc seksualna – kontakty seksualne z osobami w podeszłym wieku, pojawiający się u seniorów lęk przed rozbieraniem, uszkodzenie narządów płciowych, choroby weneryczne, infekcje intymne.

Czynnikami, zwiększającymi ryzyko występowania przemocy są to m.in.: historia rodziny, płeć, wzajemna zależność członków rodziny, dzielenie wspólnego mieszkania lub domu, fizyczne lub psychiczne obciążenia członków rodziny.

1.5.8. Charakterystyka osoby stosującej przemoc w rodzinie

Formy zachowań sprawców przemocy można ocenić według poniższych kategorii:

- nadmierna zaborczość,
- trudności w wyrażaniu innych emocji niż gniew, wykazujący się niskimi zdolnościami w komunikacji uczuć i emocji,
- nierealistyczne oczekiwania względem partnera życiowego,
- trudności w panowaniu nad sobą i jednocześnie wyznaczający sztywne granice zachowań innym członkom rodziny,
- nadużywanie alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych tj. narkotyki,
- ujawnienie faktu bycia ofiarami przemocy w dzieciństwie lub dziećmi obserwującymi bicie,
- minimalizacja problemu stosowanej przez siebie przemocy i zaprzeczający jej występowaniu,
- reakcje oscylujące pomiędzy wrogością, agresywnością, okrucieństwem, a uwodzicielstwem, wdziękiem i manipulowaniem,
- są odbierani jako impulsywni, zazdrośni, posiadający niską samoocenę, depresyjni, nadmiernie wymagający, wybuchowi i gwałtowni,
- okazywanie braku porównywalnych zdolności u partnera w zakresie posiadanych umiejętności podejmowania decyzji, zdolności komunikacyjnych i społecznych.

2. Perspektywa prawna

2.1. Akty prawne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie jako problem ogólnospołeczny ujmowany w kontekście łamania praw człowieka znalazła odzwierciedlenie w wielu dokumentach zarówno europejskich jak i krajowych.

Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej (z 2000 roku)

Dokument zapewnia o nienaruszalności, ochronie i poszanowaniu godności osobistej (art.1),

o poszanowaniu ludzkiej integralności fizycznej i psychicznej (art.3). Potwierdza zakaz stosowania tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania lub karności (art.4), zakaz handlu ludźmi (art. 5), prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego (art. 6), a także zakaz dyskryminacji, w tym ze względu na płeć (art. 21).

Akty prawa międzynarodowego

Dokumenty Organizacji Narodów Zjednoczonych

- Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 18 grudnia 1979 r.
- Deklaracja o Eliminacji Przemocy wobec Kobiet z dnia 20 grudnia 1993 r. Rezolucja 48/104 Zgromadzenia Ogólnego.
- Rezolucja A/54/4 Zgromadzenia Ogólnego ONZ – Protokół Fakultatywny do Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 6 października 1999 r.

Dokumenty Rady Europy

- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rec. (2002) 5 w sprawie ochrony kobiet przed przemocą z dnia 30 kwietnia 2002 r.
- Rekomendacja Rady Europy 1450 (2000) dotycząca przemocy wobec kobiet w Europie.
- Rekomendacja Komitetu Ministrów R(90)2 w sprawie reakcji społecznych na przemoc w rodzinie z dnia 15 stycznia 1990 r.
- Rekomendacja Komitetu Ministrów R (85) 4 w sprawie przemocy w rodzinie z dnia 26 marca 1985
- Europejska Konwencja o wykonywaniu prawa dzieci z dnia 25 stycznia 1996 r.
- Konwencja o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.

Dokumenty Parlamentu Europejskiego i Rady

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1997 r. Nr 78, poz. 483)

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. w art. 18, art. 47, art. 48 i art. 71 wskazuje, że instytucja rodziny, definiowana w systemie praw człowieka jako „naturalna i podstawowa komórka społeczeństwa” (art. 16 ust. 3 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka) jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej.

Szczególnie chroniona instytucja rodziny ustrojowo łączona jest z podstawową dla systemu praw człowieka zasadą ochrony życia rodzinnego (art. 47 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej) i prawem rodziców do wychowywania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami (art. 48 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej).

Jednocześnie przepis art. 33 Konstytucji nakłada na nią obowiązek konstruowania polityki rodzinnej i społecznej z uwzględnieniem zasady równych praw mężczyzn i kobiet w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym. Zgodnie z art. 72 Konstytucji Rzeczypospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Zadaniem instytucji i organizacji publicznych jest ochrona osób przed przemocą, również krzywdzeniem ze strony osób bliskich.

Ustrojową zasadą jest także szczególna pomoc ze strony władz publicznych dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej (art. 71 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielania im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym.

Kodeks Karny (Dz. U. 1997 r. Nr 88, poz. 553)

Art. 207 kk uznaje przemoc w rodzinie za przestępstwo – „za znęcanie się psychiczne czy fizyczne nad osobą najbliższą lub pozostającą w zależności od sprawcy przewidywana jest kara”. Znęcanie się musi mieć charakter wielokrotny, powtarzalny, wyjątkowo może to być również działanie jednorazowe, lecz intensywne i rozciągnięte w czasie. Jeśli zachowanie jednorazowe nie posiada powyższych cech traktowane jest jako inne przestępstwo – naruszenie nietykalności, uszczerbek na zdrowiu, groźba karalna. Zaniechanie określonego działania przez sprawcę także może rodzic dla niego odpowiedzialność karną. Do zaistnienia przestępstwa znęcania wystarczy, że sprawca dopuszcza się tylko jednego z rodzajów przemocy (tzn. psychicznej lub fizycznej). Również wymuszanie współżycia seksualnego, w tym także gwałt w małżeństwie jest przestępstwem – sprawca może wtedy również odpowiadać z art. 197 k.k.

Inne przepisy prawne wykorzystywane w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie:

- zmuszanie do określonych zachowań (art. 191 k.k.),
- uporczywe uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego (art. 209 k.k.),
- kradzież i kradzież z włamaniem na szkodę osoby najbliższej (art. 278 i 279 k.k.),
- naruszenie nietykalności cielesnej (art. 217 k.k.),
- porzucenie małoletniego lub osoby nieporadnej (art. 210 k.k.),
- uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego wbrew woli osoby powołanej do opieki (art. 211.k.k),

- pozostawianie osoby, względem której jest się zobowiązanym do opieki, w sytuacjach zagrażających jej życiu lub zdrowiu (art. 160 k.k.),
- dopuszczenie się czynu lubieżnego wobec osoby poniżej 15 roku życia (art. 200 k.k.),
- groźby popełnienia przestępstwa na szkodę najbliższych (art. 190 k.k.),
- nakłanianie i zmuszanie do czynów nierządnych przy wykorzystaniu stosunku zależności (art. 199 k.k.),
- obcowanie płciowe w stosunku do wstępnego, zstępnego, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry (art. 201 k.k.),
- rozpijanie małoletniego (art. 208 k.k.),
- niszczenie mienia (art. 288 k.k.),
- zniewaga (art. 216 k.k.),
- uszkodzenie ciała (art. 156 i 157 k.k.).

Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (t.j.Dz. U. z 2020 r.poz. 1359.)

Sytuację osób doznających przemocy w rodzinie regulują również przepisy prawa cywilnego zawarte głównie w Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym (ustawa z dnia 25 lutego 1964 r). Omówione są tam następujące kwestie:

- obowiązek rodziców do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka (art. 141),
- warunki orzekania separacji i rozwodu (art. 56, 61),
- orzekanie o winie w rozkładzie pożycia małżeńskiego (art. 57),
- rozstrzygnięcie o władzy rodzicielskiej (art. 58 § 1),
- sposób korzystania ze wspólnego mieszkania w przypadku rozwodu (art. 58 § 2),
- warunki żądania od rozwiedzionego małżonka środków na utrzymanie (art. 60).

Ustawa z dnia 29 lipca z 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249.) z późniejszymi zmianami

Ustawa m.in. wskazuje rozwiązania, które mają zapewnić lepszą ochronę prawną ofiarom przemocy domowej. Zgromadzone w jednej ustawie przepisy znajdujące się dotychczas w różnych aktach prawnych mają usprawnić system pomocy ofiarom przemocy w rodzinie. Określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie oraz osób stosujących przemoc.

Ustawa zobowiązuje również gminy i powiaty m.in. do tworzenia własnych programów przeciwdziałania przemocy domowej, prowadzenia poradnictwa, interwencji kryzysowej, prowadzenia ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy oraz prowadzenia programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy.

2.2. Dokumenty programowe

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021

Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie, jak i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy domowej, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec sprawców. Wyznaczono działania, które należy podjąć w zakresie profilaktyki i informowania opinii publicznej, interwencji w przypadku już zaistniałej przemocy, pomocy terapeutycznej ofiarom przemocy oraz oddziaływań na sprawców przemocy. Każde z tych działań zostało przypisane konkretnym organizacjom i instytucjom odpowiedzialnym za jego realizację.

Rządowy program ograniczenia przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”

Program powstał w 2006 roku. Głównym koordynatorem działań realizowanych w ramach programu jest Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji. Program łączy działania Policji, administracji rządowej i samorządowej oraz partnerów społecznych, zainteresowanych poprawą bezpieczeństwa i porządku publicznego. Jednym z podstawowych założeń programu jest przekonanie obywateli do nawiązania trwałego, stałego, naturalnego partnerstwa z Policją oraz innymi instytucjami ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. Program „Razem bezpieczniej” w ramach obszaru „przemoc w rodzinie” przewiduje m.in. takie działania jak:

- edukację ofiar przemocy w rodzinie w zakresie dostępnych procedur prawnych;
- zwiększenie skuteczności procedury „Niebieskich Kart”;
- zacieśnienie współpracy instytucji i organizacji społecznych świadczących pomoc prawną, psychologiczną i socjalną dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- organizację szkoleń tematycznych dla osób pracujących na rzecz ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie;
- utworzenie spójnego systemu procedur wymiany informacji pomiędzy wszystkimi podmiotami zajmującymi się przemocą w rodzinie;
- zlecenie organizacjom pozarządowym zadań w zakresie szkoleń, poradnictwa i pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

2. 2. Zadania ustawowe w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Jednolite działania na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie w Polsce określiła ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.). Ustawa ta została uchwalona „w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie”.

Najważniejsze zapisy prawne dotyczące przeciwdziałanie przemocy w rodzinie:

1) wyciąg z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) dotyczący tych zadań:

„Art. 6. 1. Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473, z późn. zm.), chyba, że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

2. Do **zadań własnych gminy** należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;

- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

3. Do **zadań własnych powiatu** należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

4. Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Art. 9. 1. Organy administracji rządowej i samorządowej współdziałają z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą, oddziaływania na osoby stosujące przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.

2. Organy administracji rządowej lub samorządowej mogą zlecać realizację zadań określonych w ustawie w trybie przewidzianym w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.).

Art. 12. 1. Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub prokuratora.

2. Osoby będące świadkami przemocy w rodzinie powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.”,

Wyciąg z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.) dotyczący powyższych zadań:

„Art. 1. 1. Organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy.

2. Organy, o których mowa w ust. 1, popierają także tworzenie i rozwój organizacji społecznych, których celem jest krzewienie trzeźwości i abstynencji, oddziaływanie na osoby nadużywające alkoholu oraz udzielanie pomocy ich rodzinom, jak również zapewniają warunki sprzyjające działaniom tych organizacji.

3. Organy, o których mowa w ust. 1, współdziałają również z Kościołem Katolickim i innymi kościołami oraz związkami wyznaniowymi w zakresie wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.

Art.2.1. Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

7) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,

Art.4.1. Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin. W szczególności zadania te obejmują:

2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie...”,

Wyciąg z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy dotyczący powyższych zadań:

Art. 7. Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

7) przemocy w rodzinie;

Art. 17. 1. Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;

10) praca socjalna;

13) tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną;

3. Formy pomocy osobom doznającym przemocy domowej

3.1 Prawne formy pomocy

W preambule do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podkreślono, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności. Zapis ten stał się gwarantem dla wszystkich doświadczających przemocy tego, że pomoc ze strony instytucji jest uwarunkowana prawnie.

Art. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa formy pomocy, z jakich może skorzystać osoba dotknięta przemocą w rodzinie:

- poradnictwo medyczne, psychologiczne, prawne, rodzinne socjalne oraz zawodowe,

- interwencja kryzysowa i wsparcie psychologiczne,
- ochrona przed dalszym krzywdzeniem, poprzez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc wspólne zamieszkiwanie oraz zakazanie kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną,
- zapewnienie osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- badanie lekarskie w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z przemocą domową oraz wydanie zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie,
- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Ponadto osoby doznające przemocy w rodzinie mogą występować do ośrodków pomocy społecznej w gminach właściwych ze względu na miejsce zamieszkania o przyznanie świadczeń w różnych formach finansowych i pozafinansowych. Jedną z wymienionych przesłanek w ustawie o pomocy społecznej do udzielenia pomocy jest właśnie wskazany powód doświadczenia przemocy w rodzinie. Wskazane formy wsparcia finansowego to:

- zasiłek stały – przysługujący osobie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy po spełnieniu przez nią kryterium dochodowego to znaczy w przypadku, gdy osiągnęty przez nią dochód albo dochód na osobę w rodzinie nie przekroczy określonej w ustawie o pomocy społecznej kwoty;
- zasiłek okresowy – przysługujący w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej albo rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny;
- zasiłek celowy – przyznawany w celu zaspokojenia istotnej potrzeby bytowej (np. na pokrycie kosztów zakupu żywności, leczenia, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw).

Osoba dotknięta przemocą domową może także ubiegać się o wsparcie oferowane w ramach ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W akcie tym wymienia się m.in. następujące formy wsparcia rodziny:

- objęcie dziecka opieką w placówce wsparcia dziennego (np. świetlica, klub, ognisko wychowawcze; pobyt w placówce zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce oraz organizację czasu wolnego;
- pomoc rodziny wspierającej (organizowana przez wójta/ burmistrza/ prezydenta), która polega głównie na wsparciu w wychowywaniu i opiece nad dzieckiem oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Dodatkową formą pomocy jest wsparcie asystenta rodziny przydzielanego przez ośrodek pomocy społecznej na wniosek pracownika socjalnego w przypadku, gdy ten uzyska informację o problemach związanych z przemocą w rodzinie i po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego wystąpi do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przydzielenie asystenta rodziny. Zadaniem asystenta rodziny jest m.in. realizowanie zadań związanych z podejmowaniem interwencji i działań zaradczych w sytuacji zagrożenia dzieci i rodziny, a także służenie pomocą rodzicom w rozwiązywaniu m.in. problemów wychowawczych oraz motywowaniem rodziców do udziału w zajęciach grupowych celem kształtowania prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych.

Pomoc asystenta nie jest realizowana w sposób przymusowy, lecz wymagający zgody rodziny i ścisłej jej współpracy.

Do innych zadań asystenta należy m.in.:

- pomoc w rozwiązywaniu problemów psychologicznych oraz socjalnych,
- opracowanie planu pracy z rodziną w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
- udzielanie wsparcia dzieciom (np. poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych),
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- prowadzenie dokumentacji dot. pracy z rodziną,
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny (nie rzadziej niż co pół roku),
- monitorowanie rodziny po zakończeniu planu pracy z rodziną,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym w zakresie przeciwdziałania przemocy i podniesienia jakości funkcjonowania rodziny.

Ponadto na mocy obowiązujących przepisów ofiara przemocy domowej może skorzystać z prawa do:

- interwencji Policji w sytuacji zagrożenia (w tym do wylegitymowania funkcjonariuszy na wypadek, gdyby były potrzebne ich zeznania lub w sytuacji składania zażalenia na ich działanie),
- założenia Niebieskiej Karty, w której znajdują się notatki policji z przeprowadzonych interwencji – Niebieską Kartę zakładają funkcjonariusze policji, ale także pracownicy gminnego ośrodka pomocy społecznej (właściwego ze względu na miejsce zamieszkania), członkowie gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawiciele ośrodków zdrowia oraz oświaty,
- otrzymania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie,
- żądania zastosowania zatrzymania sprawcy na 48 godzin lub w razie potrzeby odwiezienia do izby wytrzeźwień,
- składania zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa (ustnie lub pisemnie) i informacji o wszczęciu postępowania przez policję lub prokuraturę lub odmowie jego wszczęcia,
- składania zażalenia na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania lub jego umorzenia,
- na etapie prowadzonego postępowania ma prawo do przejrzania akt oraz składania wniosków dowodowych.

3. 2 Zespoły interdyscyplinarne. Procedura „Niebieskie Karty”

Zespół interdyscyplinarny ds. rozwiązywania problemów przemocy w rodzinie – to zespół osób delegowanych ze środowisk profesjonalnych do koordynacji, standaryzacji, analiz i rozwiązywania lokalnych problemów przemocy w rodzinie. Zespół tworzy wójt, burmistrz albo prezydent miasta, powołując do niego przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, kuratorów sądowych, przedstawicieli gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych. Ponadto w skład zespołu mogą wchodzić prokuratorzy oraz przedstawiciele innych niż ww. podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w zależności od uwarunkowań i możliwości lokalnych.

Do głównych celów i zadań zespołu należą:

- budowanie lokalnego systemu opieki i wsparcia dla rodziny i dziecka zgodnie z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- zsynchronizowanie i wypracowanie standardów współpracy przedstawicieli różnych grup zawodowych i społecznych pracujących i zajmujących się problematyką przemocy,
- kompetencje i zadania poszczególnych instytucji oparte są w dużej mierze o założenia w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Zespół Interdyscyplinarny ma możliwość tworzenia grup roboczych. W skład grupy roboczej wchodzi pracownik socjalny, dzielnicowy, jeżeli w rodzinie są dzieci w wieku szkolnym - pedagog szkolny, jeśli dziecko jest w przedszkolu - wychowawca przedszkolny, a także psycholog lub terapeuta pracujący z osobami doświadczającymi przemocy lub stosującymi przemoc. W razie potrzeby w skład zespołu może zostać powołany pracownik ochrony zdrowia, kurator sądowy, asystent rodziny lub inny specjalista. Przedstawiciele grupy roboczej spotykają się zarówno z osobami doświadczającymi przemocy jak i stosującymi przemoc i we współpracy z rodziną pracują nad zaplanowaniem i realizacją stosownej pomocy oraz jej monitoringiem.

Zadaniem grup roboczych jest:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań

Dokonana w 2010 r. nowelizacja ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przemocy w rodzinie nałożyła na Radę Ministrów wydania rozporządzenia określającego zasady procedury „Niebieskie Karty” oraz wzory stosownych formularzy. Szczegółowe warunki realizowania procedury „Niebieskie Karty” określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku. Wspomniana procedura postępowania ma na celu zatrzymanie przemocy w rodzinie oraz pomoc w wychodzeniu z tej sytuacji. Uruchomienie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” przez przedstawiciela jednej z następujących służb: Policji, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (np. pracownika socjalnego), oświaty (np. pedagoga, dyrektora szkoły, nauczyciela), ochrony zdrowia (np. lekarza, pielęgniarkę, ratownika medycznego), komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Wszczęcie procedury winno występować nawet

w sytuacjach, w których jedynie zaistniało podejrzenie stosowania przemocy, nawet nie poparte dowodami. Dopiero w toku prowadzenia procedury wymaga się aby przypuszczenie stosowania przemocy zostało uzasadnione (uprawdopodobnione).

Karta A – wszczęcie procedury. Osoba wszczynająca procedurę przekazuje wypełniony formularz do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego niezwłocznie tzn. nie później niż w terminie 7 dni (kopia zostaje u wszczynającego procedurę). Następnie przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego, nie później niż w ciągu 3 dni przekazuje go członkom Zespołu lub grupie roboczej.

Karta B – przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

Karta C – na posiedzeniu członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupa robocza, w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, dokonują analizy sytuacji rodziny i wypełniają formularz „Niebieska Karta C”.

Niestawiennictwo osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie – nie wstrzymuje prac Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupy roboczej.

Karta D – Członkowie ZI lub grupy roboczej wypełniają formularz „Niebieska Karta D” w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. Możliwe jest wypełnienie Kart D w miejscu zamieszkania osoby podejrzanej o stosowanie przemocy.

Zakończenie procedury następuje w przypadku ustania przemocy w rodzinie w sposób trwały oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. Procedura zostaje również zamknięta, gdy zespół rozstrzygnie o braku zasadności podejmowania działań.

Podmioty wymienione w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wskazane do realizowania działań w ramach procedury „Niebieskiej Karty”:

- jednostki organizacyjne pomocy społecznej,
- Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policja,
- publiczne i niepubliczne placówki ochrony zdrowia,
- placówki oświatowo – wychowawcze.

Każda z wymienionych instytucji w ramach swoich kompetencji zobowiązana jest do podejmowania działań zmierzających do udzielenia wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie.

W ramach procedury „Niebieskiej Karty” pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej:

- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- udziela kompleksowych informacji o: możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że

jest dotknięta przemocą w rodzinie, organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziału w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W ramach procedury przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych:

- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- udziela kompleksowych informacji o:
 - możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, formach pomocy dzieciom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, - możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
 - organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
 - może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W ramach procedury funkcjonariusz Policji:

- udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy,
- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, łącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania,
- przeprowadza, o ile jest to możliwe, z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny oraz wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego, - przeprowadza na miejscu zdarzenia,

w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa, – podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą.

W ramach procedury przedstawiciel ochrony zdrowia każdorazowo udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia oraz o uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie. Jeżeli stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, wymaga przewiezienia jej do podmiotu leczniczego, formularz „Niebieska Karta – A” wypełnia przedstawiciel podmiotu leczniczego, do którego osoba ta została przewieziona. Przedstawicielem ochrony zdrowia uprawnionym do działań jest osoba wykonująca zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna i ratownik medyczny.

W ramach procedury przedstawiciel oświaty:

- podejmuje działania, o których mowa w § 11 pkt 2 lit. a i c oraz pkt 3 i 5 Rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”,
- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w tym w szczególności wobec dzieci,
- udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmiotów zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

3.3 Interwencja Kryzysowa

Głównym celem interwencji kryzysowej jest świadczenie pomocy osobom znajdującym się w kryzysie i zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Ośrodki interwencji kryzysowej mają za zadanie zapewnienie bezpieczeństwa i wsparcia poprzez świadczenie pomocy interwencyjnej, terapeutycznej, prawnej, psychologicznej i psychiatrycznej, ale także bytowej. Prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej, zgodnie z art. 19 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej, jest zadaniem własnym powiatu.

W ramach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim działa Punkt Interwencji Kryzysowej, gdzie udzielana jest pomoc psychologiczna, polegająca na działaniu doraźnym, krótkoterminowym zmierzającym do natychmiastowej pomocy osobom znajdującym się w kryzysie. Do PCPR zgłaszają się osoby z problemami małżeńskimi, wychowawczymi, uzależnieniami i współuzależnieniami, z powodu straty bliskiej osoby, prób samobójczych ale także i występowania przemocy w rodzinie.

W powiecie gdańskim obowiązki w zakresie interwencji kryzysowej wobec osób doznających przemocy w rodzinie wypełnia Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Rusocinie.

3. Zasoby instytucjonalne powiatu

Na poziomie gmin działania związane ze wsparciem osób uwięzanych w przemoc domową, w formie bardzo zróżnicowanej wykonują ośrodki pomocy społecznej, które zgodnie z art.7 pkt. 7 ustawy o pomocy społecznej są zobowiązane do udzielania pomocy osobom oraz ich rodzinom w szczególności z powodu przemocy w rodzinie.

Na terenie Powiatu Gdańskiego są to:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszczu Gdańskim
83-000 Pruszcz Gdański, ul. Niepodległości 9 tel.58 6823542
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cedrach Wielkich,
83-020 Cedry Wielkie, ul. M. Płażyńskiego 16 tel. 58 683660
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pszczółkach
83-032 Pszczółki, ul. Pomorska 16 tel.58 6839096
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przywidzu
83-047 Przywidz, ul. Gdańska 15 tel. 58 6825132
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchym Dębnie
83-022 Suchy Dąb, ul. Gdańska 17a tel. 58 6828682
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trąbkach Wielkich
83-034 Trąbki Wielkie, ul. Gdańska 12 tel. 58 6837029
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolbudach
83-050 Kolbudy, ul. Staromłyńska 1 tel. 58 6827289
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszczu Gdańskim
83-031 Łęgowo, ul. Długa 20A Ciepłowo tel. 586911501

Celem działania pomocy społecznej (zgodnie z Ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej) jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie. Przemoc domowa jest przyczyną dysfunkcji rodziny, a także może być konsekwencją dysfunkcji o innym podłożu: ubóstwa, alkoholizmu, narkomanii, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Wszystkie te sytuacje mogą sprzyjać występowaniu przemocy wobec bliskich bądź z niej wynikać. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni. W ramach swoich kompetencji i zadań pracownicy socjalni: przeprowadzają wywiad środowiskowy umożliwiającą diagnozę sytuacji rodziny lub osoby, uruchamiają procedurę „Niebieskiej Karty” przewidzianej dla pomocy społecznej, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie (nie wymaga to zgody osoby dotkniętej przemocą), przygotowują wszechstronny plan pomocy, monitorują efekty podjętych działań, pomagają w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych, udzielają szeroko rozumianego poradnictwa, np. prawnego, psychologicznego lub wskazują miejsca, gdzie można uzyskać taką pomoc, udzielają informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy, uzasadnionych przypadkach udzielają pomocy finansowej (w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych) oraz rzeczowej (np. odzież, żywność), informują o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym, wskazują miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, w tym o możliwości otrzymania schronienia np. w schroniskach, hostelach, ośrodkach interwencji kryzysowej, w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia

przestępstwa, powiadamiają organy ścigania, w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownicy socjalni wykonujący obowiązki służbowe mają prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej (decyzja o odebraniu dziecka podejmowana ma być przez pracownika socjalnego wspólnie z policjantem, a także lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką).

Przy każdym ośrodku pomocy społecznej działają Zespoły Interdyscyplinarne działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w którego skład, wchodzi przygotowani do skutecznego zajmowania się problematyką przemocy specjaliści. Zadaniem Zespołu jest kompleksowe zajmowanie się rodzinami oraz monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa, poinformowanie o tym odpowiednich służb. Zespół Interdyscyplinarny zajmuje się również zbieraniem i przekazywaniem informacji na temat skali zjawiska przemocy w rodzinie, jak również gromadzeniem informacji na temat miejsc, osób i możliwości udzielania pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie tworzenia nowych miejsc pomocy dla osób krzywdzonych (bądź wspieranie już istniejących placówek). Zespoły Interdyscyplinarne powinny również inicjować działania zmierzające do podniesienia kwalifikacji osób mających w swojej pracy kontakt z ofiarami i sprawcami przemocy- organizowanie szkoleń, konferencji itp.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim

83-000 Pruszcz Gdański, ul. Wojska Polskiego 16, tel. 58 77320 85

www.pcpr.powiat-gdanski.pl i działający w ramach PCPR- **Punkt Interwencji Kryzysowej**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zajmuje się między innymi pomocą osobom dotkniętym kryzysem. PCPR oferuje poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest ono świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów związanych z przemocą w rodzinie. PCPR w ramach poradnictwa specjalistycznego prowadzi interwencję kryzysową, psychologowie i radca prawny udzielają w tym zakresie pomocy osobom będącym w kryzysie. Interwencja kryzysowa jest to metoda systemowego, interdyscyplinarnego, wielowątkowego oddziaływania na osobę, która znalazła się w kryzysowej sytuacji. Interwencja kryzysowa polega na dostarczeniu wszechstronnego wsparcia i wielostronnej pomocy: psychologicznej, prawnej, społecznej, informacyjnej i in. Celem interwencji kryzysowej jest spowodowanie odzyskania, przez osobę w kryzysie, zdolności jego samodzielnego pokonania trudności. Polega to na złagodzeniu objawów reakcji kryzysowej, przywróceniu równowagi psychicznej, zapobieżeniu przejścia ostrego kryzysu w stan chroniczny, przywróceniu umiejętności samodzielnego radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie

83 -031 Rusocin, ul. Macieja Rataja 10.

telefon/fax: 58 691 19 36, telefon kom.: 511 050 745

e-mail: sekretariat@sow.powiat-gdanski.pl www.sow.powiat-gdanski.pl

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia świadczy usługi na rzecz ofiar przemocy w rodzinie w zakresie interwencyjnym, bytowym i terapeutyczno-wspomagającym.

1. W zakresie interwencyjnym:

- zapewnienie schronienia na okres do 3 miesięcy,
- ochronę ofiar przemocy w rodzinie przed osobą stosującą przemoc,
- udzielenie natychmiastowej pomocy psychologicznej i wsparcia,
- rozpoznanie sytuacji ofiary przemocy w rodzinie i opracowanie planu pomocy,
- wspieranie w przewyciężaniu sytuacji kryzysowej.

2. W zakresie bytowym:

- zapewnienie całodobowego pobytu do 3 miesięcy,
- zapewnienie wyżywienia i niezbędnych środków higieny osobistej.

3. W zakresie terapeutyczno-wspomagającym:

- udzielanie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, socjalnego, prawnego,
- prowadzenie grupy wsparcia i grupy terapeutycznej dla ofiar przemocy w rodzinie,
- opracowanie diagnozy rodziny i indywidualnego planu pomocy,
- przeprowadzenie diagnozy sytuacji dzieci,
- udzielanie wsparcia psychologicznego oraz specjalistycznej pomocy socjoterapeutycznej i terapeutycznej, konsultacje wychowawcze.

W zakresie pracy ze sprawcą przemocy – realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego, w tym:

- opracowanie planu pracy ze sprawcą przemocy;
- uświadomienie osobie stosującej przemoc faktu jej istnienia oraz pomocy w nabyciu;
- umiejętności kontroli zachowania;
- zapoznanie z procesem powstawania mechanizmów prowadzących do użycia przemocy;
- przekazanie wiedzy i umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez stosowania przemocy;
- próba powstrzymania sprawcy przemocy przed jej dalszym stosowaniem w rodzinie.

Praca ze sprawcą przemocy realizowana jest w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim.

Prokuratura Rejonowa w Pruszczu Gdańskim

83-000 Pruszcz Gdański, ul. Wojska Polskiego 7b,

Z punktu widzenia prawa przemoc w rodzinie to przestępstwo, którego odmiany określone są w wielu aktach normatywnych i odpowiednio karane. W polskim kodeksie karnym nie istnieje jedno przestępstwo o nazwie „przemoc w rodzinie”, ale wymienionych jest szereg przestępstw, które mogą zostać popełnione z jej użyciem.

Najczęściej w przypadku przemocy w rodzinie stosowany jest artykuł 207 § 1 k.k. „Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny...” przewiduje karę pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Prokuratorzy mogą wchodzić w skład zespołów interdyscyplinarnych /na zasadzie fakultatywności/.

Do zadań prokuratury należy m.in.: przyjęcie zgłoszenia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, prowadzenie i nadzorowanie postępowań przygotowawczych, występowanie

w roli oskarżyciela publicznego przed sądem, zatrzymanie podejrzanego o popełnienie przestępstwa, współpraca z innymi organami państwowymi, organizacjami społecznymi w zakresie zapobiegania przestępczości prokurator może wchodzić w skład zespołu interdyscyplinarnego powołanego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, a także tworzonych przez zespół grup roboczych.

Osoby pokrzywdzone na skutek przemocy w rodzinie, a także świadkowie, mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publicznie - skargowym lub wnioski o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wnioski osoby pokrzywdzonej). W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z Policją ma obowiązek: wszcząć postępowanie przygotowawcze w celu ustalenia czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi on przestępstwo, wyjaśnić okoliczności sprawy, ustalić osoby pokrzywdzone i rozmiary szkody, zebrać, zabezpieczyć i w niezbędnym zakresie utrwalić dowody dla sądu, wykryć i w razie potrzeby ująć sprawcę, w uzasadnionym przypadku na wniosek Policji (taki wniosek musi być rozpatrzony w ciągu 48 godzin od zatrzymania podejrzanego) lub z urzędu może zastosować środek zapobiegawczy wobec osoby, której co najmniej wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutu popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej polegający na nakazaniu opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że podejrzanym ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec tej osoby, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził. Środek ten stosuje się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące, może na wniosek oskarżonego wskazać miejsce pobytu w placówkach zapewniających miejsca noclegowe (z wykluczeniem placówek dla ofiar przemocy w rodzinie) prokurator może wnioskować do sądu pierwszej instancji właściwego do rozpoznania sprawy o przedłużenie stosowania nakazu opuszczenia lokalu na dalsze okresy nie dłuższe niż 3 miesiące, w sytuacji gdy nie ustały powody zastosowania w/w nakazu w zależności od oceny zebranego materiału dowodowego postępowanie może zakończyć się skierowaniem aktu oskarżenia do sądu, umorzeniem dochodzenia lub kierowanym do sądu wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania karnego.

Powiatowa Komenda Policji w Pruszczu Gdańskim

83-000 Pruszcz Gdański, ul. Wita Stwosza 4 tel. 58 7854222 www.kpp-pruszcz.pl

Do podstawowych zadań Policji należy m.in.:

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra;
- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi;
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Osoby wzywające policję mają prawo do:

- uzyskania od policjantów zapewnienia bezpieczeństwa;
- uzyskania informacji, kto przyjechał na wezwanie - numer identyfikacyjny policjantów, nazwa i siedziba jednostki;
- wykorzystania dokumentacji interwencji policyjnej jako dowodów w sprawie karnej przeciw sprawcy przemocy;
- zgłoszenia interweniujących policjantów na świadków w sprawie sądowej.

Zakres pomocy:

1. Przedstawiciel Policji ma obowiązek udzielenia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym pierwszej pomocy;
2. Organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
3. Przedstawiciel policji podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania.
4. Przeprowadza, o ile jest to możliwe, z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny oraz wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;
5. Przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
6. Podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą.

Placówki ochrony zdrowia działające na terenie Powiatu Gdańskiego

Zakres pomocy:

Głównym zadaniem jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego, zawsze występują poważne uszkodzenia zdrowia psychicznego.

W dziedzinie pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, istotne jest:

- rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie, gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć,
- umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- wystawienie na prośbę poszkodowanych bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach,

- poinformowanie osób doznających przemocy w rodzinie o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia podczas badania popełnienia przestępstwa, np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, ślady podejrzanych oparzeń, wykorzystania seksualnego – powiadomienie organów ścigania,
- udział w procedurze odebrania dziecka przez pracownika socjalnego w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (lekarz, ratownik medyczny, pielęgniarka), udział w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych,
- realizacja procedury „Niebieskie Karty”. Pracownikiem ochrony zdrowia uprawnionym do realizacji procedury jest osoba, wykonująca zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna i ratownik medyczny. Działania pracownika ochrony zdrowia
- w ramach procedury uzależnione są od rodzaju diagnostyki oraz konieczności terapii pacjenta.

W ramach procedury przedstawiciel ochrony zdrowia każdorazowo udziela pacjentowi, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie, informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia oraz o uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie.

Placówki Oświatowe działające na terenie Powiatu Gdańskiego

Oświata obejmuje ogół instytucji, takich jak szkoły, przedszkola, świetlice, placówki opiekuńcze, poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Instytucje te poza podstawowym zadaniem kształcenia dzieci i młodzieży m.in. zapewniają im opiekę poza rodziną oraz mając możliwości oddziaływania na rodziców wspierają prowadzone przez nich działania wychowawcze.

W ramach procedury przedstawiciel oświaty:

Przedstawiciele placówek oświatowych mają kompetencje, aby:

- rozpoznać sygnały świadczące o doznawaniu przez dziecko form krzywdzenia, zaniedbania;
- utrzymywać kontakt z rodziną dziecka;
- wystąpić do sądu o wgląd w sytuację rodziny, powiadomić policję lub prokuraturę o podejrzeniu popełnienia przestępstwa;
- udzielić wsparcia;
- skierować do specjalistycznej placówki, poradni psychologiczno-pedagogicznej;
- monitorować sytuację dziecka i rodziny, współpracując z innymi służbami i instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny ;
- **uruchomić procedurę „Niebieskiej Karty”** przewidzianej dla przedstawicieli oświaty w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie (nie wymaga to zgody osoby dotkniętej przemocą);
- wchodzić w skład zespołu interdyscyplinarnego powołanego przez wójta, burmistrza, a także tworzonych przez zespół grup roboczych.

W ramach procedury przedstawiciel oświaty:

1. Udziela kompleksowych informacji o:

- możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,

- możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

2. Organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

3. Może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

4. Diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w tym w szczególności wobec dzieci.

5. Udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Kuratorska Służba Sądowa

IV Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej

Sądu Rejonowego Gdańsk - Południe w Gdańsku 80-803 Gdańsk, ul. Nowe Ogrody 30

Tel/fax 58 32 13 309, tel 58 32 13 392

Kuratorzy sądowi realizują określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu.

Ponadto kuratorzy wchodzi w skład zespołu interdyscyplinarnego oraz mogą wchodzić w skład grup roboczych. Uwzględniając, że grupy robocze są tworzone w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach przewidziano udział fakultatywny kuratora, uzależniony od realizacji przez niego w tej rodzinie dozoru lub nadzoru.

Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych

1. Diagnozują sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

2. Udzielają kompleksowych informacji o:

- możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,

- formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
 - możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
3. Organizują niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
4. Mogą prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Organizacje pozarządowe

Są to głównie stowarzyszenia, fundacje i kościelne osoby prawne. Informacja o działalności lokalnych organizacji pozarządowych powinna być dostępna w każdej gminie (urząd gminy, ośrodek pomocy społecznej), w przychodni, poradni, szkole, komisariacie, itp.

W zakresie pomocy osobom doznającym przemocy organizacje pozarządowe organizują telefony zaufania, punkty informacyjno-konsultacyjne, ośrodki pomocy, schroniska, hostele, świetlice dla dzieci. W ramach swojej działalności oferują, m.in.:

- pomoc psychologiczną, w grupie i kontakcie indywidualnym,
- pomoc prawną, w tym pisanie pozwów, wniosków,
- grupy wsparcia,
- grupy samopomocowe,
- pomoc socjoterapeutyczną dla dzieci,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych,
- prowadzenie świetlic,
- prowadzenie punktów nieodpłatnej pomocy prawnej.
-

4. Występowanie zjawiska przemocy w rodzinie

4.1 Występowanie zjawiska przemocy w rodzinie w skali całego kraju

W badaniach zleconych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w 2019 roku stwierdzono iż 30% respondentów potwierdza bycie sprawcą przemocy w rodzinie – jednokrotnym 9%, kilkukrotnym 17% i wielokrotnym 3%. Oznacza to, że ponad 9 mln Polaków przyznaje się do stosowania przemocy w rodzinie, a około 6 mln było w takiej sytuacji kilku- lub wielokrotnie. Do stosowania przemocy psychicznej przyznało się najwięcej osób (24%), do fizycznej 11%, do ekonomicznej 5%, a seksualnej 2%. Ponad połowa Polaków (57%) twierdzi, że doświadczyli jakiejś formy przemocy w rodzinie. Najpowszechniejsza jest przemoc psychiczna – takie doświadczenie deklaruje 53% badanych. Co czwartego Polaka (23%) dotknęła kiedykolwiek w rodzinie przemoc fizyczna, zaś 6% badanych doświadczyło jej wielokrotnie, 13% przyznało, że dotyczy ich przemoc ekonomiczna, a 5%, że seksualna. Prawie co piąty Polak (18%) zna w swoim otoczeniu czy sąsiedztwie rodziny, w których dochodzi do różnych form przemocy wobec dzieci. Najczęściej respondenci słyszeli o jednostkowych przypadkach – 13% powiedziało, że zna

jedną taką rodzinę, bądź dwie. 56% osób, które przyznały, że znają w swoim otoczeniu rodziny, w których dochodzi do przemocy fizycznej, podjęło w związku z tym działania.

Przemocy najczęściej dopuszczają się członkowie najbliższej rodziny: ojciec, matka, mąż/partner i żona/partnerka, przy czym mężczyźni (ojcowie, mężowie, partnerzy w związkach nieformalnych) częściej niż kobiety (matki, żony, partnerki w związkach nieformalnych). Przemocy psychicznej najczęściej dopuszczają się ojcowie (32%), mężowie (25%) lub partnerzy (12%) i matki (17%). Ekonomiczna jest domeną mężów (34%) lub partnerów (10%), a rzadziej ojców (16%) i matek (14%). Sprawcami przemocy fizycznej są najczęściej ojcowie (38%), matki (25%) i mężowie (24%) lub partnerzy (10%), natomiast przemocy seksualnej mężowie (50%), partnerzy (18%) oraz inne osoby zamieszkujące w gospodarstwie domowym (9%).

Inne badanie pokazało, że ok. 85–90% Polaków identyfikuje różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy jako nieakceptowalne, co może świadczyć o coraz większej świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie. Nadal jednak około 10% dorosłych osób uznaje różnego rodzaju przemocowe zachowania za normalne.

Ze Sprawozdania z Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020 za rok 2019 wynika, że liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę wyniosła 94 716, w tym przez przedstawicieli:

jednostek organizacyjnych pomocy społecznej – 12 083,
Policji – 74 313,
gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych – 2813,
oświaty – 4849,
ochrony zdrowia – 658.

Instytucją, która najczęściej uruchamiała procedurę „Niebieska Karta”, była Policja (78,46%). Na drugim miejscu pod względem liczby uruchomionych procedur znaleźli się przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (12,76%). Do sporadycznych przypadków należało uruchomienie procedury przez pracowników ochrony zdrowia (0,67%).

Jak wynika z badań szczególnie istotną rolę w udzielaniu kompleksowej pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie spełniają specjalistyczne ośrodki wsparcia (SOW) dla ofiar przemocy w rodzinie, w których zatrudniona jest wyspecjalizowana kadra pracownicza mająca duże doświadczenie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz wdrażania nowatorskich rozwiązań w zakresie pracy z osobami doznającymi przemocy w rodzinie, jak również z osobami będącymi sprawcami tej przemocy. W 2019 r. z oferty SOW skorzystało w kraju ogółem 6139 osób. Osoby, które zgłaszają się do tego typu placówek, nie ponoszą żadnych opłat związanych z pobytem czy też świadczonymi usługami (psychologicznymi, prawnymi, medycznymi, socjalnymi). Podkreślenia wymaga, że specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie udzielają pomocy bez względu na rejonizację, dlatego też osoby doznające przemocy w rodzinie mogą skorzystać z pomocy w dowolnym SOW na terenie kraju. Jest to pomocne dla osób, które zmieniają miejsce zamieszkania ze względu na specyfikę swojej sytuacji. Ma to również niebagatelną wartość, gdyż nie tylko umożliwia wyjście z kryzysu, ale daje możliwość rozpoczęcia życia w nowym miejscu.

W roku 2017 po raz pierwszy wprowadzono do realizacji programy psychologiczno - terapeutyczne jako zadanie wynikające z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a stanowiące uzupełnienie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie. W 2019 r. opracowano i zrealizowano 120 programów psychologiczno-

terapeutycznych dla osób stosujących przemoc, do których przystąpiły 1064 osoby. Spośród osób, które ukończyły programy psychologiczno-terapeutyczne, tylko 43 osoby powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy, zaś oddziaływania korekcyjno-edukacyjne okazały się nieskuteczne w 352 przypadkach. Oznacza to, że zarówno programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, jak i programy psychologiczno-terapeutyczne są skuteczną formą korygowania postaw i zachowań osób stosujących przemoc.

4.2 Występowanie zjawiska przemocy w rodzinie w Powiecie Gdańskim

Powiecie Gdańskim we wszystkich gminach zostały powołane Zespoły Interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które łącznie z innymi instytucjami gminnymi tworzą gminne systemy przeciwdziałania przemocy i pozwalają na realizację zapisów gminnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Na podstawie sprawozdań z realizacji powyższych programów można zauważyć w roku 2020 spadek liczby osób dotkniętych przemocą w rodzinie, którym udzielono wsparcia w stosunku do roku 2019. Można to interpretować zarówno mniejszą kontrolą społeczną spowodowaną pandemią COVID 19, lub też mniejszą możliwością zgłaszania przemocy do służb społecznych.

GMINA	Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, którym udzielono wsparcia							
	2019				2020			
	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Łącznie	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Łącznie
Cedry Wielkie	12	1	3	16	7	6	14	27
Kolbudy	43	41	47	131	29	25	54	131
Miasto Pruszcz Gd	84	82	103	269	63	56	86	205
Pruszcz Gd	69	71	114	254	28	28	52	108
Przywidz	10	2	5	17	28	9	11	48
Pszczółki	12	1	5	18	14	9	20	43
Suchy Dąb	14	17	13	44	6	1	7	14
Trąbki Wielkie	24	21	39	84	17	8	34	59
ŁĄCZNIE	268	236	329	833	192	142	278	635

Poniżej przedstawiono liczbę prowadzonych przez Zespoły Interdyscyplinarne - „Niebieskich Kart” z uwzględnieniem roku poprzedniego w poszczególnych gminach.

GMINA	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty”	
	2019	2020
Cedry Wielkie	11	14
Kolbudy	42	31
Miasto Pruszcz Gd	79	63
Pruszcz Gd	70	46
Przywidz	12	16
Pszczółki	21	15
Suchy Dąb	13	11
Trąbki Wielkie	20	17
ŁĄCZNIE	268	213

Źródło opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Wypełnienie „Niebieskiej Karty” nie jest równoznaczne ze złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa i nie zawsze stanowi podstawę do wszczęcia postępowania karnego.

W roku 2020 Policja nie umieszczała interwencyjne osób doświadczających przemocy w całodobowych ośrodkach wsparcia.

W roku 2020 Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Rusocinie udzielił pomocy 143 ofiarom przemocy w rodzinie, w tym 113 kobietom, 1 mężczyźnie i 29 dzieciom.

Rodzaje udzielanej pomocy:

- indywidualna terapia psychologiczna – 43 osoby,
- konsultacje psychologa – 43 osoby,
- konsultacje pedagoga – 52 osoby,
- konsultacje pracownika socjalnego – 42 osób,
- porady prawne – 48 osób,
- jednorazowe konsultacje telefonicznie – 44,

- pobyt w ośrodku – 48 osób, w tym 29 dzieci,
- zajęcia psychoedukacyjne – 13 osób,
- grupa wsparcia 14 osób,
- zewnętrzna psychoedukacja – 50 osób,
- trening podstawowych umiejętności społecznych – 7 osób,
- ewaluacja i monitoring sytuacji wszystkich osób opuszczających ośrodek - 33 wykonane ewaluacje.

Działania kierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zgodnie z przyjętym przez Radę Powiatu Gdańskiego Uchwałą nr XLIV/287/2014 z dnia 29 sierpnia 2014 roku „Powiatowym Programem przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2014 – 2021” w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim działał Punkt Konsultacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie, w którym zatrudniony psycholog dokonywał diagnozy, udzielał porad i konsultacji psychologicznych, prowadził terapię indywidualną i kwalifikował uczestników do grupowych zajęć korekcyjno - edukacyjnych prowadzonych zgodnie z przyjętym programem.

Punkt Konsultacyjny został utworzony szczególnie dla:

- osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywających karę pozbawienia wolności w zakładach karnych wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych,
- osób stosujących przemoc w rodzinie, które ukończyły podstawowy cykl terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno - edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii,
- osób objętych procedurą Niebieskiej Karty,
- osób, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się na konsultacje.

Udzielana w Punkcie Konsultacyjnym pomoc psychologiczna przyczynia się do:

powstrzymania osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy, rozwijania umiejętności samokontroli i współzycia w rodzinie, kształtowania umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie, zdobycia i poszerzenia wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie, zdobycia umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy, uzyskania informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

Z oferowanej w Punkcie Konsultacyjnym pomocy psychologicznej w roku 2020 skorzystały 34 osoby. Udzielono kilkunastu porad telefonicznych. Zajęcia grupowe w ramach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych prowadzone były przez dwie osoby (kobietę i mężczyznę) i trwały 60 godzin. W zajęciach uczestniczyło 8 osób (mężczyźni). Sześć osób ukończyło grupowe zajęcia korekcyjno – edukacyjne.

W roku 2020 sprawcom przemocy udzielono 61 godzin wsparcia psychologiczno - terapeutycznego. W trakcie trwania programu jego realizatorzy stosowali monitoring zachowań uczestników zajęć. Przeprowadzono bezpośrednio rozmowy z uczestnikami programu i ankiety skuteczności udzielanego wsparcia. Na podstawie uzyskanych tą drogą informacji potwierdzono skuteczność stosowanych oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych. Informacja o ofercie pomocy psychologicznej proponowanej dla osób stosujących przemoc została upowszechniona przez: notatki, które ukazały się w prasie lokalnej i regionalnej; wpisy na stronie internetowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie; druk i kolportaż ulotek; kontakt osobisty, mailowy i listowny z członkami zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych, psychologami, pedagogami, policjantami, pracownikami socjalnymi, lekarzami, kuratorami, duchownymi i innymi osobami mogącymi mieć kontakt z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.

II. Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Powiecie Gdańskim na lata 2022 - 2030

1. Cel strategiczny i kierunki działania

1.1 Cel realizacji programu

Uznając, że wszyscy mieszkańcy Powiatu Gdańskiego mają prawo do spokojnego i bezpiecznego życia oraz uwzględniając nadrzędną, określoną wizję rozwoju społecznego przyjętą w Strategii Rozwiązywania

Problemów Społecznych Powiatu Gdańskiego na lata 2022 – 2030 :

„Powiat Gdański obszarem o dużej atrakcyjności społecznej i aktywności obywatelskiej, bezpiecznym miejscem zamieszkania, pracy i edukacji, z integrowanym i sprawnym systemem wsparcia dla mieszkańców”, za naczelny cel programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2022 – 2030 przyjęto:

”Zwiększenie skuteczności działań podejmowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska”.

1.2 Działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy jak i ochronie rodzin zagrożonych przemocą. Aby efektywnie zapobiegać problemowi przemocy w rodzinie i zwalczać zachowania przemocowe, niezbędne jest stworzenie spójnego i wielopoziomowego systemu pomocy osobom uwikłanym w przemoc, systemu opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, zwłaszcza ilości dostępnych form pomocy oraz specjalistów.

Program kierowany jest do:

- a) osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym:
 - współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych,
 - dzieci,
 - osób starszych,
 - osób niepełnosprawnych.
- b) osób stosujących przemoc w rodzinie,
- c) świadków przemocy w rodzinie,
- d) przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny : Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie

Lp	Działanie	Sposób realizacji	Oczekiwane rezultaty
1	Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie	<p>Organizacja powiatowych kampanii, konferencji, szkoleń, dotyczących przemocy w rodzinie i jej zapobieganiu, które:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obalają mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie, usprawiedliwiające jej stosowanie, - opisują mechanizmy przemocy w rodzinie oraz jednoznacznie - wskazują na ich społeczną szkodliwość i społeczno-kulturowe uwarunkowania, - promują metody wychowawcze bez użycia przemocy i informują o zakazie stosowania kar cielesnych wobec dzieci przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujące opiekę lub pieczę, - promują działania służące przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w tym ochronę i pomoc dla osób doznających przemocy oraz interwencję wobec osób stosujących przemoc. 	<p>1. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.</p> <p>2. Wzrost świadomości osób uwikłanych w przemoc, co do natury samego zjawiska oraz możliwości szukania profesjonalnej pomocy.</p> <p>3. Pozyskanie organizacji pozarządowych na rzecz działań związanych z zapobieganiem przemocy w rodzinie.</p>
2	Rozwój działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uczestnictwo w krajowych i regionalnych kampaniach społecznych propagujące pozytywne postawy w kontaktach interpersonalnych. 2. Prezentacje edukacyjno – informacyjne dotyczące zjawiska przemocy kierowane między innymi Rad Pedagogicznych w szkołach, pracowników socjalnych, asystentów rodzin. 3. Opracowanie i propagowanie materiałów informacyjnych, ulotek o formach dostępnej pomocy związanej 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Spadek liczby rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie. 2. Zwiększenie wiedzy oraz świadomości związanej ze zjawiskiem przemocy w rodzinie. 3. Spadek popularności stereotypów narosłych wokół zjawiska przemocy w rodzinie. 4. Upowszechnienie wiedzy o instytucjach,

		<p>z doznawaniem przemocy w rodzinie.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Zwiększenie dostępności do zajęć psychoedukacyjnych udoskonalających umiejętności wychowawcze. 5. Dostarczanie jednolitych narzędzi wychowawczych rodzicom, opiekunom oraz wychowawcom. 6. Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją. 7. Promowanie mediacji rodzinnych jako jednej z metod rozwiązywania konfliktów. 8. Promowanie odpowiednich wzorców życia rodzinnego (opartych na wzajemnej pomocy, szacunku, partnerstwie, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez przemocy). 	<p>zajmujących się profesjonalną pomocą osobom uwikłanym w przemoc.</p> <p>5. Zmiana postaw społecznych dotyczących przemocy w rodzinie.</p>
3	<p>Wspieranie działań społeczności lokalnych na rzecz przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Włączanie się w akcje inicjowane przez różne podmioty Powiatu Gdańskiego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 2. Maksymalne wykorzystanie istniejących lokalnie zasobów instytucjonalnych w celu wsparcia, edukacji i ochrony osób doznających przemocy. 	<p>Zwiększenie ilości lokalnych inicjatyw na rzecz przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie</p>
4.	<p>Rozwój działań interdyscyplinarnych dotyczących działań na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie lokalnych koalicji - zespołów interdyscyplinarnych. 2. Zacieśnianie współpracy pomiędzy instytucjami świadczącymi pomoc rodzinom uwikłanym w przemoc. 3. Wdrażanie standardów i procedur postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie i stosujących przemoc. 4. Wdrażanie procedury „Niebieskie Karty”. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Standaryzacja działań i procedur, oraz podniesienie jakości świadczonej pomocy, przez podmioty realizujące działania w zakresie przeciwdziałania w rodzinie. 2. Stworzenie płaszczyzny do wymiany doświadczeń i dobrych praktyk pomiędzy podmiotami

		<p>5. Wspieranie merytorycznej działalności gminnych zespołów interdyscyplinarnych.</p> <p>6. Współpraca z Wojewódzkim koordynatorem ds. realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie</p>	<p>realizującymi zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy,</p>
--	--	---	---

Wskaźniki realizacji zadań:

- ilość powiatowych kampanii, konferencji, szkoleń dotyczących przemocy w rodzinie i jej zapobieganiu,
- ilość przeprowadzonych dla nauczycieli, pracowników socjalnych i asystentów rodzin prezentacji edukacyjno – informacyjnych dotyczących zjawiska przemocy,
- ilość rozpowszechnionych materiałów informacyjnych i ulotek o formach dostępnej pomocy związanej z doznawaniem przemocy w rodzinie,
- ilość przeprowadzonych zajęć psychoedukacyjnych udoskonalających umiejętności wychowawcze,
- ilość spotkań edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją,
- ilość akcji inicjowanych przez różne podmioty Powiatu Gdańskiego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- ilość działań wspierających, edukacyjnych i chroniących osoby doznające przemocy z wykorzystaniem istniejących lokalnie zasobów instytucjonalnych.
- ilość wdrożonych standardów i procedur postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie i stosujących przemoc,
- ilość przeprowadzonych szkoleń dla członków gminnych zespołów interdyscyplinarnych,

Cel operacyjny: Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz dostępności pomocy

Lp	Działanie	Sposób realizacji	Oczekiwane rezultaty
1	Monitorowanie skali zjawiska przemocy w rodzinie	<ol style="list-style-type: none"> Gromadzenie, systematyzowanie i opracowywanie szczegółowych danych dotyczących zjawiska przemocy w Powiecie Gdańskim. Badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą, w tym – przeszkód istniejących w zakresie pomagania osobom doznającym przemocy w rodzinie. 	Wzrost skuteczności i celowości podejmowanych działań zorientowanych na pomoc osobom uwikłanym w przemoc domową
2	Zapewnienie wysokospecjalistycznej pomocy osobom doświadczającym przemocy i ich rodzinom	<p>Zapewnienie osobom doznającym przemocy w rodzinie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bezpiecznego, czasowego schronienia, - dostępu do pomocy o charakterze udzielenia natychmiastowego wsparcia psychologicznego, konsultacji, terapii, - świadczeń psychoedukacyjnych w zakresie przemocy, - diagnozy kryzysu wynikającego z przemocy w rodzinie, - udzielenia pomocy dotyczącej trudności wychowawczych - zaspokojenia doraźnych potrzeb socjalno – bytowych - dostępności form samopomocy związanej z doznawaniem przemocy (grupa wsparcia), - dostępności do bezpłatnej pomocy prawnej mającej na celu rozwiązanie problemu przemocy z optymalnym wykorzystaniem instrumentów prawnych, - towarzyszenia wykwalifikowanego pracownika w sprawach urzędowych, dotyczących przemocy w rodzinie, - treningu umiejętności społecznych zorientowanego na poprawę funkcjonowania osób doznających przemocy w rodzinie, - warsztatów, zajęć grupowych z wykorzystaniem artterapii, choreoterapii itp. <p>2. Interdyscyplinarna współpraca na rzecz kompleksowej pomocy osobom uwikłanym w przemoc domową.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Spadek liczby rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie. Zwiększenie liczby dostępnej na terenie Powiatu Gdańskiego liczby wysokospecjalistycznej pomocy

		<p>3. Pomoc zdalna tj, telefoniczna, e – mailowa, listowna, za pośrednictwem portali społecznościowych.</p> <p>4. Zapewnienie schronienia w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej dzieciom krzywdzonym w wyniku przemocy w rodzinie – zabezpieczanie miejsc interwencyjnych dla dzieci zagrożonych przemocą.</p>	
3	<p>Podnoszenie kwalifikacji różnorodnych grup zawodowych realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja konferencji, szkoleń i spotkań merytorycznych na temat przemocy w rodzinie. 2. Opracowanie spójnych zaleceń i procedur postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych związanych z przemocą w rodzinie dla pracowników socjalnych, nauczycieli i pedagogów szkolnych, służb medycznych, policji, kuratorów sądowych oraz duchownych. 3. Upowszechnianie dostępnych materiałów dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 4. Badanie potrzeb szkoleniowych w grupie pracowników instytucji, zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie. 5. Umożliwienie pracownikom udziału w dostępnej ofercie szkoleniowej z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 6. Zapewnienie pomocy psychologicznej, superwizji osobom zawodowo zajmującym się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagającym osobom, które doznają przemocy bądź ją stosują. 2. Interdyscyplinarność działań różnych służb udzielających wsparcia w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki realizacji działań:

- ilość wszczętych procedur „Niebieskich Kart” w Powiecie Gdańskim,
- ilość przeprowadzonych interwencji policji związanych z przemocą w rodzinie
- ilość udzielonego wsparcia przez ops z powodu występującej przemocy w rodzinie
- liczba dzieci zabezpieczonych w tybie interwencyjnym z powodu występowania przemocy w rodzinie,
- liczba osób doznających przemocy w rodzinie objętych pomocą w formie schronienia, pomocy psychologicznej , prawnej , socjalnej,
- ilość placówek udzielających pomocy osobom doznającym przemocy w formie zdalnej tj, telefonicznej, e – mailowej, listownej, za pośrednictwem portali społecznościowych,

- ilość przeprowadzonych spotkań grup wsparcia dla osób doznających przemocy i liczba osób biorących w nich udział,
- ilość zorganizowanych konferencji, szkoleń i spotkań merytorycznych na temat przemocy w rodzinie dla pracowników socjalnych, nauczycieli i pedagogów szkolnych, służb medycznych, policji, kuratorów sądowych oraz duchownych,
- ilość przygotowanych i rozpowszechnionych materiałów dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- ilość przeprowadzonych superwizji dla osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny: Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Lp	Działanie	Sposób realizacji	Oczekiwane rezultaty
	Rozwój działań skierowanych do osób stosujących przemoc	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizowanie programów terapeutycznych i psychoedukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 2. Realizowanie powiatowego programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie, stanowiącego 3. Monitoring skuteczności programów terapeutycznych, psychoedukacyjnych i korekcyjno – edukacyjnych 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie różnorodności i liczby działań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. 2. Zwiększenie widocznej korelacji między ilością zakładanych NK, a liczbą osób stosujących przemoc, które aktywnie korzystają z pomocy. 3. Spadek liczby rodzin, w których interwencje muszą być podejmowane wielokrotnie.
2	Wspieranie inicjatyw zwiększających udział osób stosujących przemoc w programach oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Systematyczne przekazywanie informacji o działalności Punktu Konsultacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie do sądów, prokuratury, zespołów kuratorskich, ośrodków pomocy społecznej i zespołów interdyscyplinarnych. 2. Kolportaż materiałów informacyjnych możliwości skorzystania z działań 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zamiana postaw osób stosujących przemoc. 2. Większy udział osób stosujących przemoc w programach edukacyjno - korekcyjnych

		<p>edukacyjnych dla osób stosujących przemoc.</p> <p>3. Podejmowanie działań interdyscyplinarnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.</p>	
--	--	--	--

Wskaźniki realizacji działań:

- ilość realizowanych programów terapeutycznych i psychoedukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz liczba ich uczestników,
- ilość realizowanych programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz liczba ich uczestników,
- ilość przeprowadzonych ewaluacji skuteczności programów terapeutycznych, psychoedukacyjnych i korekcyjno – edukacyjnych.
- ilość przekazanych do sądów, prokuratury, zespołów kuratorskich, ośrodków pomocy społecznej i zespołów interdyscyplinarnych informacji o działalności Punktu Konsultacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- ilość materiałów informacyjnych możliwości skorzystania z działań edukacyjnych dla osób stosujących przemoc

2. Realizacja programu

2.1 Źródła finansowania

Środki finansowe na działania zaplanowane w powiatowym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2021 – 2030 będą pochodzić z:

- 1) budżetu Powiatu Gdańskiego (w tym budżetów jednostek organizacyjnych powiatu);
- 2) budżetów gmin z terenu Powiatu Gdańskiego (w tym budżetów jednostek organizacyjnych gmin);
- 3) budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych;
- 4) budżetu państwa na finansowanie realizacji zadań zleconych;
- 5) funduszy europejskich;
- 6) funduszy organizacji pozarządowych;
- 7) innych programów i grantów.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację programu nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, brak długookresowych źródeł finansowania, a także wieloletnich dokumentów finansowych określających planowane wydatki powiatu na bieżącą działalność. Zakłada się, że cele i działania strategii będą wyznaczały kierunki finansowania polityki społecznej powiatu i będą uwzględniane przy konstruowaniu budżetu powiatu w kolejnych latach. Zapisy dokumentu będą również kierunkami starań o pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie działalności poszczególnych jednostek.

2.2 Realizatorzy programu

Realizatorami działań zdefiniowanych w powiatowym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2022 – 2030 są, samorządy gmin samorząd powiatu, a w szczególności:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim,

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Rusocinie,

Punkt Interwencji Kryzysowej w Pruszczu Gdańskim,

Wydział Interwencji Kryzysowej Starostwa Powiatowego w Pruszczu Gdańskim,

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Pruszczu Gdańskim,

Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Gdańskiego,

Komenda Powiatowa Policji w Pruszczu Gdańskim,

Zespoły Interdyscyplinarne,

Gminne Komisje rozwiązywania problemów alkoholowych,

Placówki oświatowe działające na terenie Powiatu Gdańskiego,

- organizacje pozarządowe,
- inne podmioty działające na rzecz osób doświadczających przemocy lub stosujących przemoc.

2.3 Termin realizacji

Termin realizacji działań wyznaczonych w powiatowym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie wyznaczono na lata 2022–2030. Wyznaczone cele są zaplanowane długoterminowo i są powiązane z programowaniem UE. W miarę posiadanych środków finansowych, jak również pozyskiwania funduszy z Unii Europejskiej poszczególne zaplanowane działania będą realizowane sukcesywnie.

2.4 Monitoring i ewaluacja

Stały monitoring programu będzie prowadzony przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim, który na bieżąco będzie oceniał realizację programu oraz proponował zmiany i aktualizację założeń, celów i skutecznych działań. W ramach rocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie będzie analizowany stopień realizacji programu dokonywany z właściwymi komisjami rady powiatu.

Przedstawiony „Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2022- 2030 ” jest dokumentem otwartym, co oznacza, że w miarę potrzeb i w wyniku ewaluacji zadania w nim zawarte mogą ulegać zmianie.

III. Program działań profilaktycznych mających na celu udzielanie specjalistycznej pomocy zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Gdańskim na lata 2022 - 2030.

Wstęp.

Powszechnie znana jest wiedza o decydującej roli wychowania w rodzinie dla kształtowania się osobowości dziecka. To właśnie w rodzinie odbywa się proces kształtowania pojęć moralnych dziecka, jego etycznej i społecznej wrażliwości. Rola rodzinnego środowiska wychowawczego trwa od urodzenia dziecka do osiągnięcia przez nie samodzielności. Sposób w jaki rodzina pełni swą funkcję wychowawczą oraz skuteczność tych oddziaływań na dziecko zależą w znacznej mierze od postaw ojca i matki wobec dziecka.

Rozwój cywilizacji, pogoń za dobrami materialnymi, presja czasu, mogą zaburzać harmonię ogniska domowego, powodując niepokój o jutro i stając się kolebką różnego rodzaju patologii, w tym także powstawania zjawiska przemocy w rodzinie. Przemoc w rodzinie jest źródłem negatywnych emocji. Rodzi wstyd, poczucie winy, bezsilność czy upokorzenie. Obrazy bogate w przemoc i zachowania agresywne możemy zobaczyć w naszym środowisku, często są tematem przekazu telewizyjnego i internetowego. Zmuszają do pogłębionej refleksji i zastanowienia się nad działaniami, które należałoby podjąć w celu prewencji i popularyzacji działań zapobiegawczych występowaniu przemocy w podstawowej komórce polskiego społeczeństwa, jaką jest rodzina.

Nieprawidłowe postawy rodzicielskie mogą powodować u dziecka brak zaufania do siebie i innych, poczucie osamotnienia i zagubienia. Silna, prawidłowa więź emocjonalna z rodzicami jest podstawowym czynnikiem chroniącym dziecko przed zachowaniami ryzykownymi, takimi jak zażywanie środków psychoaktywnych czy agresja. Zaburzenia więzi emocjonalnej w rodzinie, nieprawidłowości w procesie wychowania i socjalizacji, wywołują, podtrzymują i utrwalają zachowania destrukcyjne.

Dla każdego człowieka rodzina powinna stanowić środowisko zapewniające mu poczucie bezpieczeństwa, godności i szacunku. Jednym z najczęściej występujących czynników zagrażających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny jest przemoc, czyli intencjonalne działanie lub zaniechanie działania jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody.

Z badań przeprowadzonych w 2010 roku na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej wynika, że sześciu na dziewięciu badanych osobiście zna w swoim otoczeniu lub sąsiedztwie takie rodziny, w których dochodzi do przemocy wobec kobiet i dzieci. Wskazuje to na potrzebę pilnego podjęcia systemowych, interdyscyplinarnych działań w zakresie wsparcia rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Profilaktyka wychowawcza powinna stworzyć spójny system działań ukierunkowanych na zapobieganie występowaniu i rozpowszechnianiu zjawisk określanych jako patologia społeczna i obejmować między innymi pomoc edukacyjną, doradczą, informacyjną, socjalną, prawną i psychologiczną.

Działania pomocowe nie mogą być podejmowane dopiero w sytuacji wystąpienia ostrego kryzysu w rodzinie. Aby nie doprowadzać do konieczności podejmowania interwencji w sytuacjach wystąpienia przemocy w rodzinie i aby niwelować tego skutki, należy zintensyfikować podejmowanie działań o charakterze profilaktycznym.

Powyższe przesłanki uzasadniają potrzebę skonstruowania i wdrożenia w życie programu profilaktycznego, który będzie miał na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, szczególnie w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie. W związku z tym zostały opracowane cel główny i cele szczegółowe oraz działania podejmowane na terenie Powiatu Gdańskiego, które w efekcie powinny przyczynić się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie przez wdrożenie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą.

Największy efekt z podejmowanych działań widoczny będzie w sytuacji współpracy pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w realizację zadań dotyczących edukacji, bezpieczeństwa, zdrowia i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Podstawą prawną opracowania niniejszego Programu jest art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

1. Cele programu

Celem głównym programu jest zmniejszenie skali przemocy w rodzinie w Powiecie Gdańskim poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i wspierających w rodzinach z tzw. grupy ryzyka.

Istotnym jest podejmowanie kompleksowych działań mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy ofiarom, jak również promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci i młodzieży w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

Cel główny programu będzie realizowany poprzez *cele szczegółowe* tj.:

- zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie,
- pomoc rodzinom dysfunkcyjnym, z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i zagrożonych przemocą,
- zapobieganie powielaniu złych wzorców rodzinnych i środowiskowych,
- propagowanie prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich,
- zapewnienie usług poradniczych, wspierających i edukacyjnych dla wszystkich rodzin.

2. Sposób realizacji i kierunki działań :

I. Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie.

Zadania:

1. Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do mieszkańców Powiatu Gdańskiego w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Poszerzanie wiedzy na temat skutków przemocy w rodzinie.
3. Prowadzenie działań o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym skierowanych do rodziców i dzieci.

II. Pomoc rodzinom dysfunkcyjnym, z problemami opiekuńczo-wychowawczym i zagrożonych przemocą.

Zadania:

1. Monitorowanie środowisk zagrożonych przemocą domową.
2. Skoordynowana i kompleksowa pomoc ze strony wszystkich instytucji i organizacji działających na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie - udział w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych.
3. Zapewnienie poradnictwa specjalistycznego w ramach działalności Punktu Interwencji Kryzysowej, Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, Punktu konsultacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i Ośrodków Pomocy Społecznej.
4. Współpraca Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, Ośrodków Pomocy Społecznej, Sądu Rodzinnego, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Komendy Powiatowej Policji, Prokuratury Rejonowej, szkół, Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych, organizacji pozarządowych i kościołów w zakresie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.
5. Realizacja programów terapeutycznych oraz psychoedukacyjnych skierowanych do rodziców i dzieci z rodzin zagrożonych przemocą.

III. Zapobieganie powielaniu złych wzorców rodzinnych i środowiskowych.

Zadania:

1. Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin ze względu na różnorodność problemów i potrzeb, zwłaszcza w zakresie stosowania prawidłowych metod wychowawczych.
2. Wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo-wychowawczych.
3. Wspieranie rodziny i jej poszczególnych członków w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej m.in. przez propagowanie polubownych metod rozwiązywania konfliktów.

4. Umożliwienie korzystania z porad socjalnych, prawnych, psychologicznych i pedagogicznych oraz innych form indywidualnego i grupowego wsparcia dla osób dorosłych i dzieci.
5. Promowanie właściwych wzorców w zakresie spędzania czasu wolnego, realizowania zainteresowań, sportu i rekreacji.

IV. Propagowanie prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich.

Zadania:

1. Wspieranie programów profilaktycznych i edukacyjnych wspomagających wychowanie dzieci i młodzieży.
2. Wspieranie inicjatyw służących budowaniu prawidłowych postaw rodzicielskich.
3. Propagowanie i inicjowanie działań przygotowujących do prawidłowego wychowywania dzieci.
4. Wspieranie rodzin zagrożonych dysfunkcjami:
 - zapewnienie wsparcia dla rodziców mających problemy wychowawcze z dziećmi,
 - zapewnienie wsparcia dla dzieci mających problemy wychowawcze i edukacyjne,
 - pomoc w korzystaniu z dziennych form opieki (światlice opiekuńczo – wychowawcze i socjoterapeutyczne, środowiskowe domy samopomocy).

V. Zapewnienie usług poradniczych, wspierających i edukacyjnych dla wszystkich rodzin.

Zadania:

1. Kierowanie członków rodziny do korzystania z innych usług oferowanych lokalnie.
2. Rozwijanie lokalnej infrastruktury informacyjnej, edukacyjnej i terapeutycznej wspomagającej rodzinę w rozwiązywaniu problemów społecznych.
3. Konsolidacja podmiotów działających w społeczności lokalnej na rzecz rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodzin.
4. Budowanie sieci współpracy z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, zwłaszcza w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
5. Realizacja działań doradczych, wspierających, edukacyjnych, mediacyjnych i terapeutycznych w oparciu o fundusze własne i pozyskiwane.

3. Adresaci programu

1. Rodziny dotknięte przemocą:

- ofiary przemocy,
- świadkowie przemocy,
- sprawcy przemocy.

2. Rodziny niewydolne wychowawczo, niezaradne życiowo.

3. Dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym.
4. Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i niedostosowane społecznie.
5. Przedstawiciele władz lokalnych, instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

4. Realizatorzy programu

1. Starostwo Powiatowe w Pruszczu Gdańskim.
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim.
3. Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu gdańskiego.
4. Komenda Powiatowa Policji w Pruszczu Gdańskim.
5. Prokuratura Rejonowa w Pruszczu Gdańskim.
6. Szkoły i inne placówki oświatowe.
7. Organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny.
8. Zespoły interdyscyplinarne realizujące procedurę Niebieska Karta.
9. Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
10. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pruszczu Gdańskim.

5. Oczekiwane efekty realizacji programu

1. Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie.
2. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
3. Podniesienie poziomu świadomości wśród mieszkańców Powiatu Gdańskiego na temat zapobiegania zjawisku przemocy w rodzinie.
4. Zapewnienie należytej opieki dzieciom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.
5. Poprawa funkcjonowania rodziny dysfunkcyjnej w pełnieniu swoich zadań.
6. Wzmocnienie rodziny w radzeniu sobie z problemami wychowawczymi.
7. Rozwój wiedzy i umiejętności rodziców w prawidłowym funkcjonowaniu.
8. Pomoc rodzinie w rozwiązywaniu problemów wynikających z sytuacji kryzysowej.
9. Koordynacja działań służb i organizacji działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie, zwłaszcza w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
10. Wzrost świadomości społecznej w zakresie możliwości uzyskania wsparcia i pomocy ze strony instytucji i organizacji pozarządowych na terenie powiatu gdańskiego i ościennych.
11. Wzrost poczucia bezpieczeństwa osób zagrożonych przemocą.

6. Czas realizacji programu.

Zakłada się, że Powiatowy program działań profilaktycznych mający na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Gdańskim będzie realizowany w latach 2022 – 2030.

7. Źródła finansowania programu.

Powiatowy program działań profilaktycznych mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Gdańskim będzie finansowany ze środków własnych powiatu, środków instytucji współuczestniczących oraz z pozabudżetowych środków pozyskiwanych z różnych źródeł krajowych i Unii Europejskiej.

8. Monitoring i ewaluacja programu

Stały monitoring programu będzie prowadzony przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim, który na bieżąco będzie oceniał realizację programu oraz proponował zmiany i aktualizacje założeń, celów i skuteczności działań. Co roku w ramach sprawozdania ze swojej działalności PCPR będzie przedstawiał Zarządowi Powiatu Gdańskiego ocenę realizacji niniejszego programu.

9. Podsumowanie

Powiatowy Program Profilaktyczny zakłada tworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla dzieci i rodzin, a przede wszystkim ofiar przemocy w rodzinie. Głównym celem programu jest zmniejszenie skali przemocy w rodzinie w Powiecie Gdańskim poprzez podejmowanie działań profilaktycznych w rodzinach z tzw. grupy ryzyka. Istotnym jest podejmowanie kompleksowych działań mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy ofiarom, jak również promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

W celu osiągnięcia zamierzonych celów szczegółowych w realizację programu będą włączone różne instytucje, placówki i organizacje pozarządowe, które swoimi działaniami wspierają osoby i rodziny doświadczające przemocy domowej.

Zakładając, że realizacja niniejszego programu będzie stanowiła wspólny, strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i będzie przebiegać wielopoziomowo we wszystkich instytucjach i organizacjach zobligowanych, oczekuje się, iż przyczyni się on do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących mu innych zjawisk patologicznych oraz poprawy kondycji rodzin. Program ma charakter otwarty i będzie systematycznie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb.

IV. Program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie w Powiecie Gdańskim na lata 2022-2030”

W systemowym podejściu do przeciwdziałania przemocy w rodzinie istotne jest zachowanie równowagi pomiędzy stosowaniem interwencji karno - administracyjnej, a działaniami korekcyjno – edukacyjnymi i psychologiczno - terapeutycznymi wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Zadaniem programu jest zastosowanie działań edukacyjnych, socjalizacyjnych oraz psychologicznych ukierunkowanych na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie, a w rezultacie na redukcję ryzyka kontynuowania przez te osoby przemocy oraz zwiększenie ich możliwości samokontroli przemoc owych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie.

I. Podstawa prawna programu

- 1) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- 2) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
- 3) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022;
- 4) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. Nr 50, poz. 259).

II. Założenie programowe

Podstawą programu jest założenie, iż:

- przemoc wobec najbliższych jest zachowaniem wyuczonym i kształtowanym społecznie;
- poddając sprawcę odpowiednim oddziaływaniom psycho - edukacyjnym można doprowadzić do redukcji jego zachowań agresywnych;
- stosowanie przemocy nie może być usprawiedliwione stwierdzeniem, że była ona skutkiem prowokacji ze strony doznającej przemocy;
- stosowanie przemocy jest wyborem, za który sprawca ponosi odpowiedzialność moralną i prawną.

III. Cele programu

Głównym celem programu jest pomoc sprawcom w zaprzestaniu przemocy poprzez edukację mającą na celu:

1. powstrzymania osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy poprzez uświadomienie sprawcy czym jest przemoc;
2. rozwijania umiejętności samokontroli i zasad współżycia w rodzinie;
3. kształtowania umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy;
4. uznania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy;
5. zdobycia i poszerzenia wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy;
6. zdobycia umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy;
7. uzyskania informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych;
8. umiejętność konstruktywnego wyrażania uczuć;
9. rozpoznanie sygnałów zapowiadających zachowania przemocowe;
10. podniesienie świadomości na temat zagrożeń wynikających z używania środków psychoaktywnych;
11. zwiększenie świadomości w zakresie konsekwencji przemocy domowej;
12. promowanie pozytywnych postaw (w tym poczucia odpowiedzialności za własne czyny).

IV. Adresaci programu

Adresatami programu są osoby dorosłe przebywające na terenie Powiatu Gdańskiego, które identyfikują się z problemami przemocy, wykazują odpowiednią motywację do zmian, a przede wszystkim:

1. osoby skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je jednocześnie do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym;
2. osoby stosujące przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii uzależnienia od alkoholu lub narkotyków (oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą w tym przypadku stanowić uzupełnienie podstawowej terapii);
3. osoby, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym (np. kierowani przez Policję, Prokuraturę, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Pomocy Społecznej);
4. osoby zgłaszające gotowość w jego uczestnictwie niezależnie od działań instytucji pomocowych na terenie powiatu.

Uczestnictwa w programie odmawia się:

1. osobom z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi (zalecana ewentualna konsultacja psychiatryczna);
2. osobom z chorobą psychiczną;
3. osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków z wyłączeniem osób, które przeszły terapię;
4. nałogowym hazardzistom.

V. Warunki uczestnictwa w programie:

1. uczestnicy Programu muszą być zdrowi psychicznie oraz zachowywać abstynencję od alkoholu i innych środków odurzających;
2. osoby stosujące przemoc w rodzinie, wobec których zostało rozpoznane uzależnienie od alkoholu lub narkotyków i innych środków odurzających, substancji psychoaktywnych albo środków zastępczych, kieruje się w pierwszej kolejności na terapię uzależnień,
3. kandydaci do udziału w programie przyznają się do stosowania przemocy w rodzinie,
4. przyjęcie do udziału w programie potwierdzone jest zawarciem kontraktu na aktywny udział w sesjach,
5. każdy uczestnik zobowiązany jest do podpisywania list obecności na zajęciach,
6. zakwalifikowanie do grupy zostanie poprzedzone wnikliwą rekrutacją uczestników.

VI. Realizatorzy Programu:

Realizatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim. Zajęcia prowadzone będą przez Zespół. W skład Zespołu wejdą 2 osoby (preferowana kobieta i mężczyzna) posiadające kwalifikacje zawodowe określone w § 9 rozporządzenia *Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno – edukacyjne.*

VII. Miejsce realizacji Programu

Program będzie realizowany w całości w budynku Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdański, ul. Prof. Mariana Raciborskiego 2a, w godzinach popołudniowych.

VIII. Założenia teoretyczne programu:

1. Program realizowany będzie w cyklu rocznym.
2. Program będzie składał się z dwóch etapów:
 - spotkania indywidualne z każdym uczestnikiem programu, których celem jest rozpoznanie diagnostyczne,
 - spotkania grupowe, których celem jest przekazanie treści edukacyjnych (wykłady oraz warsztaty).
3. Ilość spotkań indywidualnych jest uzależniona od specyficznych potrzeb uczestnika i ma na celu:
 - wstępne rozpoznanie i pogłębioną diagnozę sytuacji psychologicznej kandydata,
 - zapoznanie uczestnika z programem i jego założeniami,
 - zakwalifikowanie do udziału w programie,
 - zawarcie z uczestnikiem kontraktu na aktywny udział w programie.
4. Sesje grupowe, w ramach których prowadzona jest właściwa praca korekcyjno – edukacyjna ze sprawcami przemocy obejmujące między innymi tematy:
 - społeczno – kulturowe źródła i okoliczności przemocy domowej (mity i stereotypy),
 - definicje przemocy, jej rodzaje, formy i dynamikę,
 - problemy władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich,
 - planowanie i rozwijanie samokontroli,
 - komunikację interpersonalną,
 - promocję pozytywnych standardów i wartości,
 - zaburzenia życia rodzinnego spowodowane uzależnieniami,
 - wpływ przemocy domowej na zachowanie i psychikę dzieci,
 - tolerancję i szacunek wobec osób starszych i niepełnosprawnych
5. Sesje grupowe oprócz oddziaływań edukacyjnych obejmuje również ćwiczenia praktyczne – dostarczające korekcyjnych doświadczeń osobistych, zmieniających zachowania i postawy oraz rozwijające umiejętności samokontroli zachowań.
6. Szczegółowa tematyka spotkań zostanie opracowana przez osoby prowadzące zajęcia.
7. Uczestnik programu odbędzie łącznie minimum 60 godzin zajęć.
8. Jeden cykl programu obejmować będzie pracę z grupą liczącą nie więcej niż 15 osób.
9. Zajęcia odbywać się będą raz w tygodniu przez trzy do czterech godzin.
10. Udział uczestników w programie jest bezpłatny.

IX. Monitoring i ewaluacja

Realizując program korekcyjno - edukacyjny stosuje się system monitoringu zachowań sprawców

w trakcie trwania programu. Badanie monitoringu i ewaluacji będzie dokonywane poprzez ankietę skuteczności programu oraz bezpośrednie rozmowy z uczestnikami programu i ich najbliższym otoczeniem.

Wyniki badań z monitoringu i ewaluacji wykorzystane będą w pracy nad doskonaleniem technik oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

Celem monitoringu jest sprawdzenie czy zaplanowane działania w końcowym efekcie są użyteczne dla odbiorców i współodbiorców, którymi są rodziny osób stosujących przemoc.

X. Źródła finansowania programu

Opracowanie i realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie należy do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat. Zatem na realizację programu otrzymywane będą dotacje celowe z budżetu państwa. Dodatkowo program może być dofinansowany ze środków własnych Powiatu Gdańskiego.

V. Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie w Powiecie Gdańskim na lata 2022 - 2030”

I. Podstawa prawna programu

- 1) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- 2) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
- 3) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022;
- 4) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne.

II. Założenie programowe

Program psychologiczno - terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest uzupełnieniem i rozwinięciem działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc w ramach programu oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych.

Program oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie stanowi program interwencyjny, którego zasadniczym celem jest zatrzymanie przemocy, natomiast Program psychologiczno - terapeutyczny skoncentrowany jest przede wszystkim na kliencie jako podmiocie oddziaływań, jego sposobie funkcjonowania i myślenia.

Istota programu polega głównie na realizacji celów terapeutycznych, które mają sprzyjać zwiększeniu samoświadomości, umiejętności samoregulacji i uruchomieniu zmian pozwalających na lepszą adaptację społeczną i optymalny poziom funkcjonowania w życiu codziennym.

III. Cele programu

Oddziaływania psychologiczno-terapeutyczne mają zainicjować u uczestników:

- analizę przyczyn własnego postępowania, wynikającą między innymi z doświadczeń z rodziny pochodzenia;
- zmianę schematów poznawczych (analizowanie swoich wzorów myślenia, postaw, zachowań), wgląd w mechanizmy własnych zachowań;
- podniesienie wiedzy i umiejętności wychowawczych, rodzicielskich;
- zwiększenie umiejętności interpersonalnych, relaksacji, redukcji napięć, asertywności;

- podnoszenie umiejętności w zakresie negocjacji, rozwiązywania konfliktów;
- nabywanie umiejętności radzenia sobie z gniewem, poczuciem winy, kontrolą emocji w sytuacjach trudnych, nabywanie umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami;
- podnoszenie wiedzy i umiejętności przydatnych w relacjach partnerskich, zastosowanie postawy wzajemnego poszanowania;
- psychoedukację moralno - etyczną nastawioną na podnoszenie empatii uczestnika zajęć.

IV. Adresaci programu

Program skierowany jest do osób stosujących przemoc w rodzinie, potrzebujących pomocy w radzeniu sobie z różnymi problemami osobistymi.

Program zakłada co najmniej 10 godzin pracy terapeutycznej z każdym z uczestników. W szczególnych wypadkach, w sytuacji konieczności dalszej pracy terapeutycznej nad zgłoszonymi problemami istnieje możliwość wydłużenia czasu spotkań, aż do zakończenia procesu terapeutycznego.

Program skierowany jest do osób dorosłych tj. kobiet i mężczyzn, chętnych do pracy nad zmianę swoich postaw i zachowań.

Osoby zgłaszające się do programu mogą korzystać z niego samodzielnie lub być skierowane przez instytucje, organizacje zaangażowane w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Spotkania będą miały charakter indywidualny i/lub grupowy.

V. Warunki uczestnictwa w programie:

1. uczestnicy programu muszą być zdrowi psychicznie oraz zachowywać abstynencję od alkoholu i innych środków odurzających;
2. osoby stosujące przemoc w rodzinie, wobec których zostało rozpoznane uzależnienie od alkoholu lub narkotyków i innych środków odurzających, substancji psychoaktywnych albo środków zastępczych, kieruje się w pierwszej kolejności na terapię uzależnień,
3. kandydaci do udziału w programie przyznają się do stosowania przemocy w rodzinie,
4. zakwalifikowanie do programu zostanie poprzedzone spotkaniem z psychologiem w celu konsultacyjno–diagnostycznym.

VI. Realizatorzy Programu:

Realizatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim. Zajęcia prowadzone będą przez osoby posiadające kwalifikacje zawodowe określone w § 9 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych

kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno – edukacyjne.

VII. Miejsce realizacji Programu

Program będzie realizowany w całości w budynku Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim, ul. Prof. Mariana Raciborskiego 2a, w godzinach popołudniowych.

VIII. Monitoring i ewaluacja

Realizując program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie stosuje się system monitoringu zachowań uczestników w trakcie trwania programu. Badanie monitoringu i ewaluacji będzie dokonywane poprzez bezpośrednie rozmowy z uczestnikami programu.

Wyniki badań z monitoringu i ewaluacji wykorzystane będą w pracy nad doskonaleniem programu.

Celem monitoringu jest sprawdzenie czy zaplanowane działania w końcowym efekcie są użyteczne dla uczestników programu i ich rodzin.

IX. Źródła finansowania programu

Opracowanie i realizacja programów psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie należy do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat. Zatem na realizację programu otrzymywane będą dotacje celowe z budżetu państwa. Dodatkowo mogą zostać przeznaczone środki własne Powiatu Gdańskiego.

VI. Zjawisko przemocy w okresie pandemii

Sytuacja przymusowego odosobnienia związana ze stanem epidemii może być szczególnie trudna dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. Wymaga to podejmowania działań w obszarze wsparcia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ograniczenia związane z wprowadzonym stanem epidemii wymusiły zmianę sposobu i form udzielnej pomocy. Z uwagi na wzrost problemu przemocy w warunkach izolacji domowej, w pierwszych miesiącach okresu pandemii podjęto szereg kroków o ogólnokrajowym zasięgu, między innymi:

- wprowadzono zasady dotyczące sposobu organizacji placówek zapewniających schronienie, takich jak: ośrodki interwencji kryzysowej, specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, ośrodki wsparcia prowadzące miejsca całodobowego pobytu, w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2.
- opracowano instrukcje dotyczące sposobu organizacji zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych oraz realizacji procedury „Niebieskie Karty” oraz dla pracowników socjalnych do pracy z rodzinami, które przejawiają problemy opiekuńczo- wychowawcze w związku z epidemią wirusa SARS-CoV-2.
- zalecono prowadzenie akcji informacyjnych dostarczających osobom doświadczającym przemocy informacji o miejscach i instytucjach, które udzielają wsparcia specjalistycznego (np. psychologicznego czy prawnego), w szczególności poradnictwa specjalistycznego udzielanego za pomocą rozmów telefonicznych czy komunikacji elektronicznej.
- szczególną ochroną i bezwzględną koniecznością bieżącego monitorowania sytuacji zalecono objąć rodziny, w których przemocy doświadczają dzieci.

Kolejnym ważnym krokiem, jaki podjęto z uwagi na konieczność zabezpieczenia ofiar przemocy w warunkach pandemii, jest uchwalenie 30 kwietnia 2020 r. tzw. ustawy antyprzemocowej, której celem jest ochrona ofiar przemocy domowej. Ustawa wprowadziła do obowiązującego w Polsce systemu prawnego możliwość natychmiastowego izolowania sprawców przemocy w domowej od ofiar.

Ustawa antyprzemocowa zakłada m.in. dodanie do ustawy o policji m.in. art. 15 aa, którego ust. 1 stanowi, że Policjant ma prawo wydać wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie w rozumieniu przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, stwarzającej zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby dotkniętej tą przemocą, nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Zarówno nakaz, jak i zakaz mogą być wydane łącznie i są natychmiast wykonalne. Art. 15ab ust. 1 ww. ustawy stanowi ponadto, że policjant wydaje nakaz lub zakaz podczas interwencji podjętej we wspólnie zajmowanym mieszkaniu lub jego bezpośrednim otoczeniu w związku z powzięciem informacji o stosowaniu przemocy w rodzinie.

W przewidzianych prawem sytuacjach uprawniony organ – najczęściej Policja, ale i Żandarmeria Wojskowa – wydaje nakaz i wręcza go osobie podejrzanej o znęcanie się, bądź umieszczaw drzwiach mieszkania, jeżeli taka osoba nie jest obecna w momencie podejmowania interwencji, bądź też nakaz wydaje się na podstawie odpowiedniego zgłoszenia, a nie podczas

interwencji. Zgłoszenie poprzedzone jest przesłuchaniem ofiary lub świadków (w myśl przepisów k.p.c.), przy czym fałszywe zeznania są przestępstwem z art. 233 k.k.

Nakaz lub zakaz składają się ponadto z szeregu elementów formalnych, z czego konieczne są:

- data czas i miejsce przeprowadzenia czynności, podstawa prawna i treść nakazu lub zakazu,
- dane policjantów przeprowadzających czynność,
- dane osoby stosującej przemoc w rodzinie i dane osoby dotkniętej przemocą w rodzinie,
- uzasadnienie, w którym wskazuje się podstawy faktyczne ich wydania,
- pouczenia, w tym o trybie, formie i sposobie wnoszenia zażalenia.

W okresie pandemii uruchomiono także wsparcie w postaci aplikacji mobilnej dla ofiar przemocy. Aplikacja „Twój parasol” przeznaczona jest dla osób doświadczających przemocy w rodzinie i dzięki niej osoby narażone na sytuacje związane z przemocą mogą uzyskać bardzo szybko wsparcie i niezbędne informacje. Poza materiałami edukacyjnymi aplikacja umożliwia dostęp do bazy organizacji oferujących wsparcie. Aplikacja umożliwia również przesyłanie informacji o zdarzeniach przemocowych do ewentualnego wykorzystania później oraz możliwość kontaktu z wcześniej skonfigurowanym adresem email lub możliwość szybkiego wybrania telefonu alarmowego. Dodatkowo w celu zapewnienia dyskrecji użytkownika aplikacji – oficjalną częścią aplikacji jest zestawienie danych pogodowych odpowiednich do lokalizacji.

Przyjęte od czasu powstania pandemii Covid 19 zalecenia i rozwiązania medyczne, formalne i prawne są aktualizowane w oparciu o nowe ustalenia medyczne i epidemiologiczne na temat wirusa i jego kolejnych odmian, ich rozprzestrzeniania się i działania na organizm ludzki w zakresie bezpośrednich zagrożeń i długofalowego oddziaływania. Służby i osoby zaangażowane w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie muszą się tym regułem postępowania i ochrony przed zagrożeniem zarażenia podporządkowywać i w całości je respektować.

Bibliografia

- Adamski F., *Rodzina wymiar społeczno – kulturowy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2002,
- Duda M., *Różne odstony rodziny* [w:] Świerczek A. (red.), *Różne oblicza rodziny*, Wydawnictwo św. Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 2010,
- James R. K., Gilliland B. E., *Strategie interwencji kryzysowej*, Wydawnictwo Edukacyjne PARPAMEDIA, Warszawa 2005,
- Jaszczak – Kuźmińska D., Michalska D., *Przemoc w rodzinie*, Wydawnictwo Edukacyjne PARPAMEDIA, Warszawa 2011,
- Jaszczak – Kuźmińska D., Michalska D. *Przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych. Poradnik dla pracowników pierwszego kontaktu*. Wydawnictwo Edukacyjne PARPAMEDIA. Warszawa 2010,
- Jaszczak – Kuźmińska D., Michalska K., *Zrozumieć przemoc w rodzinie. Poradnik dla osób doświadczających przemocy*, Wydawnictwo Edukacyjne PARPAMEDIA, Warszawa 2010,
- Kmiecik – Baran K., *Młodzież i przemoc. Mechanizmy socjologiczno – psychologiczne*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2000,
- Kozak S., *Patologie wśród dzieci i młodzieży. Leczenie i profilaktyka*. Wydawnictwo Difin, Warszawa 2007,
- Kukołowicz T., *Rodzina w procesie wychowania*, [w:] Janke A. W. (red.), *Pedagogika rodziny 2002*,
- Mazur J., *Przemoc w rodzinie. Teoria i rzeczywistość*, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2002,
- Polanowski J., *Prawo w obronie dziecka krzywdzonego*, Wydawnictwo Edukacyjne PARPAMEDIA. Warszawa 2011,
- Ryś M., *Systemy rodzinne*, Wydawnictwo Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno – Pedagogicznej, Warszawa 2001,
- Ziemska M., *Postawy rodzicielskie*, Wydawnictwo Wiedza Powszechna, Warszawa 1973, 12. Ziemska M., *Rodzina i dziecko*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1979.

Źródła internetowe:

1. Strona internetowa: <http://ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/przeciwdzialanie-przemocy-w-rodzinie/akty-prawne-i-inne-dokumenty-/>